

**"תפקיד החינוך הוא ללמד את הילד לחשוב,
ולא ללמדו מה לחשוב."**
ג'ון דינאי

יומן מסע

קורס מדריכי ט' הנהגתי

לו"ז קורס מדריכי ט' הנהגתי

לו"ז היום הראשון	
התכנסות+ קליטת חניכים, חלוקה לאחוות לפי הנהגות	09:00
פעילות היכרות	10:00
שיחת פתיחה אחוותית, רציונל ומבנה הקורס, תיאום ציפיות	10:45
הפסקה	11:15
מרחב בטוח ואקלים חינוכי בשבט	11:30
ארוחת צוהריים	12:30
זמן משחק	13:30
מיהי מדריכת ט? חלק א	14:00
הפסקה	15:30
מהי הדרכה טובה? מה צריך ללמד את החניכים?	15:50
זמן צופיות+ איך מעבירים זמן צופיות?	17:00
הפסקה	17:45
ארוחת ערב	18:00
חשיבות הקבוצה הקטנה	19:00
ערב חברתי אחוותי	20:00
לילה טוב	21:30

לו"ז היום השני	
ארוחת בוקר	7:30
בוקר טוב באחוות- זמן משחק	08:30
למידה מהתנסויות	08:45
הפסקה	9:45
מדריך ט' כחונך ומלווה	10:00
הפסקה	11:15
הרצאה- מהו מרחב בטוח ומה האחריות שלי?	12:30
ארוחת צוהריים	13:30
יחידת עיבוד להרצאה	14:30
הפסקה	15:15
קשר מדריך חניך/גבולות במערכת יחסים/דיסטנס	15:30
נקודת מבט+ איך מעבירים נקודת מבט?	16:30
הפסקה	17:15
איך מרכיבים מסלול? תרגול	17:45
ארוחת ערב	18:30
פרקטיקה- ערב כתיבת תכנים	19:30
לילה טוב	21:30

לו"ז היום השלישי	
------------------	--

אורחת בוקר	7:30
משימת מסלול למידה מהתנסות	8:30
צופים לכל	9:30
הפסקה	11:00
הרצאה - חינוך פוליטי בתנועה (מנהלת הקורס)	11:15
ארוחת צהריים + הפסקה	12:15
עיבוד הקורס באחוות והכנה לפורום הנהגתי	13:15
פורום ט' הנהגתי ראשון- מיהי מדריכת ט'? חלק ב'	14:15
פיזור- סיום הקורס	15:45

הכשרת מדריכי ט'

הדרכת חניכים הינה זכות ואחריות גדולה. המילה הדרכה טומנת בחובה את משמעותה- דרך - להראות לאחרים את הדרך, להוביל אותם - תפקיד המהווה מנוף להשפעה. זו הזדמנות לתרומה משמעותית בתהליך פיתוחם האישי - הרגשי, החברתי והערכי - של החניכים והחניכות ושל המדריכים והמדריכות.

הדרכה טובה מהותה היא הקשר בין המדריכה/לחניכה, הנוצר באמצעות העברת פעולות, טיולים, מחנות, שיחות קבוצתיות ואישיות. התפיסה החינוכית של תנועת הצופים שמה לה דגש להכשיר את צוות ההדרכה להיות אנשי חינוך המצליחים לראות את החניכים כפי שהם, להצמיח ולפתח אותם כיחידים וכקבוצה, ליצוק בהם ערכים ולהתפתח יחד איתם.

רשגדים, רכזי ורכזות הדרכה צעירים ומדריכי ט מחזיקים בתפקידים החשובים והמשפיעים בשבט. הם מתווים את התפיסה החינוכית של השבט ומובילים את הטמעתה של תפיסה זו ולהפיכתה לתהליך חינוכי משמעותי.

תפיסה זו מבוססת על האמונה כי רשגדים, רכזי ורכזות הדרכה צעירים ומדריכי ט הם קודם כל **מדריכים מובילים ואנשי חינוך**. משום כך, עליכם להוות דוגמה אישית, לגבש תפיסה חינוכית, להדריך וללוות את החניכים. ות שלכם, לדאוג להעשרתם והכשרתם ולקדם תהליכים חינוכיים בשבט.

הקורס בנוי משלושה צירים מרכזיים:

1. תכני הכשרה על המסע בצופים.
2. גיבוש תפיסת תפקיד כחונכים ומלווים, ומתן כלים ליישומה.
3. גיבוש תפיסה למושג הדרכה טובה

מטרות הקורס:

1. עיצוב תפיסת התפקיד והאחריות האישית שלו.
2. הכשרה לתפקיד בשבט תוך הקניית כלים ומיומנויות אשר ישמשו אותו בתפקידו
3. דיוק והכשרה ברוחה של תוכנית ההדרכה- "המסע בצופים".

פעילות פתיחה ותיאום ציפיות

חלק א' - זמן משחק - משחק הכרות לבחירתה של המדריכה (10 דק')

- **בינגו היכרות** - (נספח 1 בחוברת לחניכה) כל חניך.ה קיבלו דף - למלא עם פרטים אישיים (מספר אחים.יות, טעם גלידה אהוב וכדומה). לאחר מכן, בשלב השני של המשחק - כל חניך.ה צריך.ה למצוא כמה שיותר חניכים אחרים באחוזה שהקריטריונים שלהם.ן זהים לשלו.ה ולהחתים אותם.ן על הדף (ולחתום על שלהם מן הסתם). הראשון שמחתים.ה על כל הקריטריונים מנצח!
- **איזה קטע גם אני** : בכל פעם נבחרת חניכה לעמוד במרכז המעגל ומתחילה לספר על עצמה, כאשר עוד מישהי במעגל עושה/ אוהבת/ יש לה את אותו הדבר היא אומרת - " איזה קטע גם אני" .. ונכנסת למרכז ומתחילה לספר על עצמה.
- **הרוח נושבת על** - יושבים במעגל על כסאות, חניך.ה אחד.ת עומד.ת באמצע (כמות הכיסאות קטנה באחד מכמות החניכים.ות), החניך.ה מכריז.ה כי הרוח נושבת על כל מי ש.. (יש לו.ה ארבע אחים.ות, בצופים מכיתה ד, לא אוהב לאכול שוקולד) הפרט צריך להיות פרט שנכון לגבי החניך.ה המכריז.ה כל מי שהמשפט נכון לגביו צריך לקום ולהחליף כסא - חניך אחד ישאר ללא כסא ועכשיו הוא המכריז.
- **אמת או שקר** : כל חניכה צריכה לחשוב על שני דברים לספר על עצמה האחד נכון והשני שקר. מקיימים סבב כל חניכה מספרת את שני המשפטים והקבוצה מצביעה מהו המשפט אמת ומה השקר. בתום ההצבעה החניכה מספרת האם צדקו או לא.

החלק הראשון של משחקי ההכרות יכול להשתנות לפי המדריכה ואופי הקבוצה. חשוב מאוד לעשות משחקים שכוללים הכרות בסיסית ולזכור שזאת פעולה ראשונה, ולכן מאוד חשוב "לשבור את הקרח" עם משחקים מפעילים הדורשים אינטראקציה בין חניכי.ות האחוזה.

חלק ב' - תיאום ציפיות (15 דק')

על הרצפה יהיו מפוזרים ארבעה ניירות עיתון לכל נייר עיתון כותרת:

1. האחוה
2. התכנים
3. המדריכה
4. הלויז

ליד כל נייר עיתון יהיו טושים בשני צבעים.

מתחת לכל כותרת יכתבו החניכים בצבע אחד חששות ובצבע השני ציפיות.

לאחר שכולם סיימו לכתוב נעבור על הכותרות השונות ונקיים שיחה על הציפיות והחששות שעלו מהחניכים.ות.

חלק ג' - מעבר על יומן הקורס\פנקס לחניך.ה (10 דקות) - חלק הכרחי

למדריך.ה: זה הזמן לחלק את המחברת מלווה לחניכ.ה לחניכים ולהסביר:

ביומן נמצא את כל דפי הסיכום של היחידות בהן יש מידע שחשוב שיהיה לכם.

כמו כן, יש בו קטעי קריאה ודברים נוספים שישמשו אותנו במהלך כל הקורס.

מעבר לאלו, יומן הקורס בנוי כחוברת עבודה - יש בו שאלות ודילמות, מקום לרשום מחשבות והערות.

חשוב שתנצלו את היומן ותשתמשו בו כחוברת עבודה לכל דבר, שכן כך תוכלו לצאת מהקורס כשכל

התובנות, המחשבות והחלומות שלכם ממשיכים אתכם.

בסיום זה המקום של המדריכ.ה להעלות את הציפיות שלו.ה מהקבוצה ולעבור איתם על הרציונאל מבנה

הקורס והלויז:

- **האווירה באחוה** - האווירה באחוה תיווצר ע"י כל אחד ואחת היושבים במעגל. במידה ונחליט שיהיה לנו כיף ומלמד - כך יהיה!
- **אחריות הלמידה של החניכים** - אנחנו מצפות מכם להיות לומדים בוגרים! הרצון ללמוד הוא בא מכם ולכן אנחנו לא צריכות אלמנטים של משמעת או כוח בשביל להכריח אתכם להגיע לפעולות.
- **עמידה בלויז**
- פתיחות ותרבות דיון.
- במידה ואתם מרגישים שהקורס לא מספיק עונה על ציפיותיכם - **אנו מצפים שתציפו את זה ונראה ביחד אם ואיך אפשר ליצור שינוי תוך כדי הקורס.**

הסבר על רציונאל ולו"ז הקורס:

עם גדילת התנועה והגדילה המבורכת במספר ממלאי תפקידי ההדרכה הצעירים, אנו מעבירים את קורס מדריכי ט' למסגרת תנועתית הפועלת על פי מרחבים (3 מוקדים) תכני הקורס הם תנועתיים ועליהם להישמר ככאלו כדי להבטיח הכשרה אחת אחידה עם מסרים דומים. הקורס הינו הכשרתי וחובה לכל מדריכי ט' ועליו לעבור במסגרת חינוכית מיטבית: באחוות קטנות, על ידי מדריכים בוגרים ובמסגרת הזמן שנקבעה לכל יחידה ויחידה.

האחריות על הלמידה היא שלכם. אנחנו רואות בכם לומדים. וות בוגרים. וות, זאת אומרת שיש לכולנו אחריות על תהליך הלמידה וההתפתחות האישית של כל אחד ואחת פה בקורס.

אני פה בשביל כל אחד ואחת להדריך, להכשיר לקדם ולהכווין. בכל בעיה אפשר לפנות אלי או לכל אחת/ד אחר מהצוות הבוגר של הקורס.

סגירת היחידה: (במידה ונשאר זמן)

פתקי שאלות - נבקש מחניכי הקבוצה לכתוב על גבי פתקיות שאלות אותם היו רוצים להעלות לשיתוף עם האחוה. את הפתקים נכניס לקופסא. וכך במהלך הקורס בזמנים שונים נשלוף פתקים ונענה ונגיב עליהם.

מרחב בטוח, אקלים חינוכי בשבט: יום פעילות מיטבי ונורמות התנהגות

שלב א' – 10 דקות

דמיון מודרך. שוכבים/ יושבים על הרצפה/ בחדר. כל אחד.ת מהנוכחים.ות בחדר מתבקש לעצום את עיניים ולצאת בדמיון לסיור בשבט.

שאלות לדמיון המודרך:

1. איך נראית הכניסה לשבט? מי עומד שם? אילו קולות עולים מהשבט?
2. איך נראים חדרי הפעילות? מה קורה בהם? נקיים? מסודרים?
3. איך נראה חדר שכב"ג? מי יושב בו? מה הוא עושה?
4. איך נראה המחסן? מי יושב בו? מה הוא עושה? האם יש רעשים שעולים מהכיוון?
5. איפה נמצאים הרשג"דים? מה הם עושים?
6. איך נראית חצר השבט? מי נמצא בה? מה הוא עושה?
7. איך נראים קירות השבט? מה מקשט אותם?
8. האם היה מפקד? מי לקח בו חלק? מה מתרחש בו?
9. איפה החניכים המשתלבים?
10. איפה מרכז.ת השבט? איפה ראש השבט? איפה המרכזים הצעירים?
11. אם יש לשבט "חצר אחורית" – איך היא נראית?

שלב ב- הבעה יצירתית: 20 דקות

- מקימים את כולם, נותנים לכל אחד דף ריק ומבקשים מהם לצייר את השבט כפי שהם דמיינו אותו (זה יכול להיות בכתבה).
- מתחלקים לזוגות. כל אחד מציג את הציור / דברים שהוא כתב לבן/בת הזוג.
- חשוב לבקש מהם להתייחס לכל השאלות.

שלב ג' – 20 דקות

עכשיו כל אחד.ת מכם.ן מתבקש.ת לחזור לרגע להיות חניך.ה בכיתה ד' שנכנס.ת בפעמים הראשונות לשבט. המשימה היא לעבור שוב את כל הדברים שרשמתם.ן / ציירתם.ן ולכתוב ליד כל אחד מהם מה המסר שמקבל מהם החניך.ה צעיר.ה.

- איזה מסר הוא/היא מקבל.ת מהנראות של המחסן?
- איזה מסר הוא/היא מקבל.ת מהנראות של חדר שכבג?
- איזה מסר הוא/היא מקבל.ת מהשילוט, ציורים? מהכיתוב על הקירות? על הדלתות?

- איזה מסר הוא/היא מקבלת מהקולות העולים בשבט? בתחילת יום פעילות? ממפקדים/מסדרים?
- איזה מסר הוא/היא מקבלת מאיפה נמצאים הרשג"דים?
- איזה מסר הוא/היא מקבלת מאיפה שנמצאים החניכים המשתלבים?
- איזה מסר הוא/היא מקבלת על מטרת יום הפעילות? מהות השבט? מה חשוב ומה פחות חשוב?

אחרי שכל אחד עושה עם עצמו את התרגיל ומבקשים מחלק מהמשתתפים לשתף, עוברים לדבר על המושג "אקלים חינוכי".

אקלים חינוכי הוא סביבת העבודה והאווירה של מסגרת חינוכית, אשר באה לידי ביטוי בתרבות המתגבשת ומתעצבת במסגרת. תרבות אשר נחוות על ידי הצוות והילדים ומשפיעה על התנהגותם.

מה שחשוב להבין הוא שאקלים החינוכי הוא חלק בלתי נפרד מהמסרים הסמויים המועברים בתוך מקום והם שיקבעו לא פעם את האפשרות ואת האיכות של עשייה חינוכית.

שלב ד' - 10 דקות

נפתח את החוברת המלווה של החניכים ות נעבור יחד על מימדיו של האקלים החינוכי.

הסבר על "אקלים חינוכי" ומדדיו – מוגנות, סביבה פיזית, התאמה לשונות ותקשורת בין אישית וניסיון לבחון דרך מרכיבים אלה את ימי הפעילות בשבטים שלנו ולאן אנחנו צריכים לשאוף.

מילות סיכום:

חשוב להבין שהאקלים נקבע מלמעלה אך גם מלמטה. אם נסתכל על הקורס שאנחנו הולכים לעבור ביחד, אנחנו מצידנו ניתן את כל הבסיס שיאפשר לנו לעבור קורס באקלים נעים ומועיל לחוויה. אתם, מצידיכם, צריכים להקפיד לשמור על האקלים החינוכי- על הניקיון והסדר, על הענקת כבוד לכל אחד ואחת, על החוויה הלימודית של חברי וחברות הקבוצה. יש לנו אחריות משותפת לשמור על האקלים החינוכי. אנחנו מזמינים אתכם להרכיב את משקפי האקלים החינוכי לאורך כל הקורס ולזהות מה תורם לו ומה מזיק לו.

מיהווי מדריכות ט'! (חלק א')

חלק א' - פירוק (45 דק')

מפזרים על הרצפה פתקים צבעוניים ב-5 צבעים שונים, כשכל צבע מהווה אחד ממרכיבי התפקיד:

- **מדריך וחונך / שיפור מיומנויות הדרכה** - חניכה, משוב, העשרות.
- **חבר / שותף לצוות** - הווי, מקום אישי, שיחות אישיות, קשר עם ההורים.
- **ניהולי ובטיחותי** - בוחן בטיחות, מנהל זמנים, יעדים ותוכניות עבודה.
- **מנהיג ומחנך** - עומד על אידיאלים ועקרונות, מעלה מוטיבציה ברגעי משבר.
- **חבר שכב"ג / חניך בשכבה / חלק מהתנועה** - חיבור למקום הגדול יותר, ראייה מרחבית יותר, תזכורת לערכים המובילים אותנו.

בכל צבע, כתובים דברים שבעל התפקיד עושה במסגרת אותו נושא. **לדוגמא** – כל הכרטיסיות הצהובות מסמלות את תפקיד מדריך ט' כמדריך וחונך, ועליהן כתובים דברים כמו "תצפית על חניך ט' מעביר התנסות", "קיום שיחה אישית לאחר התנסות", "קיום העשרות בנושאים שונים".

על כל משתתף לבחור מתוך כל הכרטיסיות המפוזרות על הרצפה את 7 הדברים שהוא חושב שהכי חשובים בתפקיד (הם עדיין לא יודעים את משמעות הצבעים). לאחר שכל אחד בוחר, עושים סבב - כל אחד מסביר למה מה שהוא לקח נראה לו הכי חשוב. **שואלים:** האם יש דברים מבין כל הדברים הכתובים שיש ביניהם מכנה משותף? מוצאים ביחד איתם את 5 המרכיבים שמגדירים את התפקיד שלהם.

מציגים להם את 5 הכותרות של כל אחד מהתחומים הנ"ל, וממיינים ביחד איתם את הפתקים לפי התחומים (שמים כל פתק מתחת לכותרת הרלוונטית). באמצעות הצבעים שלקחו כל חניך יוכל לבחון איזה מרכיב הכי דומיננטי אצלו ואיזה הכי פחות (יוצא מעיין גרף).

דיון:

- האם יש מישהו שאצלו יש תחום מסוים מחמשת התחומים שהכי דומיננטי במשפטים שהוא לקח מקודם? האם יש מישהו שלא לקח בכלל צבע מסוים של כרטיסיה? האם באמת זה משקף את הכובע שלדעתכם תשתמשו בו הכי הרבה / לא תשתמשו בו בכלל? איזה כובע יבוא לכם יותר / פחות בטבעיות?
- האם יש תחום מבין חמשת התחומים האלה שנראה לכם ממש הכרחי בתפקיד שאתם עומדים לבצע? האם יש תחום שנראה לכם פחות חשוב? האם יש כובע שאפשר לוותר עליו? במה הכי חשוב להתמקד? האם חייבים להשתמש בכל הכובעים?
- ממה מושפעת הבחירה במרכיב שבו אני משתמש? במה זה תלוי? באילו סיטואציות דרוש איזה מרכיב? הערה למדריך: חשוב להסביר כי כל התחומים חשובים לביצוע התפקיד. עלינו להיות מודעים למה בא לנו יותר בטבעיות ומה פחות - וכך לשים דגש על מה עוד אנחנו צריכים ללמוד בעצמנו...

חלק ב' - הבעה יצירתית (10 דק'):

כל אחד.ת מצייר איש קו שמייצג אותו וממלאים את חלקי הגוף השונים:
ראש: משהו שחשוב שאזכור יד ימין: תכונה חזקה שלי. יד שמאל: תכונה לשיפור
השאר- ייכתב בחלק ב' של הפעולה שעוברת בסיום.

חלק ג' - השראה (15 דק'):

המדריכה תבקש מהחניכים לבחור מדריך.ה טוב.ה שהיה להם במהלך השנים בשבט. לאחר שבחרו הם צריכים לכתוב חמישה דברים/ תכונות שהפכו אותם לטוב בעיניהם. המדריכה תבקש מהחניכים לספר על בעלת התפקיד שרשמו.
מדוע רשמתם אותה? איזו תכונה בולטת במיוחד? איזו תכונה עושה אותו למדריך טוב? ולפרט את החמישה דברים שרשמו.
מרכזים על הלוח את כל התכונות שהם אומרים. לאחר מכן כקבוצה עליהם לבחור את חמשת התכונות המרכזיות שנדרשות למדריך.ה טוב.ה לדעתם.
כל אחד מקבל דף ומדרג את עצמו מ 1 עד 5 עד כמה התכונה בולטת אצלו. 1 – הכי חלש, 5 – הכי חזק. (זה אישי לחניכים אינם צריכים לשתף את הקבוצה)
- האם יש קשר בין התכונות לבין תחומי האחריות של בעל התפקיד?
- אילו תכונות כל תחום מצריך מבעל התפקיד?
- האם יש קשר בין התחומים שבחרתם מקודם לבין הדירוג של התכונות שנתתם לעצמכם?

למדריך.ה: מעבר להגדרת התפקיד המוטלת על כל בעל תפקיד, גם האופי שלנו כבני אדם משפיע על המדריכים שנהיה, על מה נשים דגש, וכו'. החוכמה היא להיות מודעים לעצמנו- לחוזקות ולחולשות שבנו, ולדעת כיצד לעבוד על עצמנו דווקא היכן שקשה לנו על מנת להצליח לבצע את התפקיד בשלמותו, ולא רק מה שקל לנו לעשות ולקיים.

ציוד: דפי A4, עטים, כרטיסיות עם תחומים, דפי A3 להדבקת כרטיסיות (גרף).

מהי הדרכה טובה? מה צריך ללמד את החניכים?

חלק א' - הסבר (20 דקות):

כלל מדריכי.ות ט' ילכו לחפש חפץ אחד בסביבתם הקרובה (ניתן גם לצאת החוצה כמובן, להביא משהו שיש לי בתיק, וכו'..). **חפץ שמבחינתם.ן מייצג בשל תכונותיו ועונה להם על השאלה "מה הכי חשוב בכדי שתהיה הדרכה טובה?"** "מהי הדרכה טובה בעיני?"

לאחר מכן, נשב במעגל וכל אחד יציג מה הוא הביא עמו. נאסוף מהקבוצה מילים חשובות שצפות במהלך ההסברים, ונרשום על הלוח. (לדוגמא: רכות, שמחה, יחס אישי..). ניעשה את החיבור בין התכונות לבין השאלה מהי הדרכה טובה.

חלק ב' - עשייה (30 דק)

נחלק את הקבוצה ל3 קבוצות בכל קבוצה כ-3-4 משתתפים.ות.

נבקש מכל תת קבוצה להכין לנו "סדר" פעילות של מדריכי.ות ט' - כלומר: מה לדעתם הם צריכים להעביר לחניכים שלהם על מנת להפוך אותם בסופו של דבר למדריכים טובים? (כאלו שיזכרו, עם התכונות שצינו לפני כן)

נבקש מהם להשקיע, להכין זאת בפלקט\מצגת\מחשב- או כל דרך בה נוכל להבין את מכלול התכנים שצריך לעבור חניך ט' על מנת להיהפך למדריך.ה נהדר.ת

לאחר מכן, הקבוצות השונות יציגו תוצריהן בפני שאר הקבוצה.

חלק ג' - דיון בשאלה (15 דק):

נשאל את הקבוצה: מה חסר לנו בכל התהליך החינוכי שבנינו לחניכי ט' שלנו?

מה חשוב שנוסיף ונזכור שחשוב בשנת ט'? אילו אתגרים חשובים יש בשנה זו מעבר לתוכן שמועבר?

למדריך.ה: ככל הנראה התהליך יהיה ברובו תהליך עיוני, של הפעולות שהן אבני הדרך שחניכים צריכים לעבור על מנת להפוך למדריכים טובים. איזה פעולה צריך לעבור, באיזה סדר, אולי אפילו הכנסת התנסויות שהן מורגלים אליהן לתוך הלוי"ז. עלינו להציף את הנושא כי משהו חסר, וכי מדוע דווקא בשנת ט' עלינו לחשוב מחוץ לקופסא- הפעולות הן לא העיקר.

חלק ד' - הסבר (10 דק):

נפנה את הקבוצה לחוברת מלווה: העקרונות של שנת ט' במסע ונעבור עליהם.

נסביר כי בניגוד לשנים קודמות בהן התכנים היו עיקר המסע שהחניכה עוברת, בשנת ט' יש עיקר אחר במסע- מדריך שהוא נוכח, מלווה, ממשב, מוביל ותורם לחניך ט' הפרטני שלו בקבוצה. נסביר על עקרון הקבוצה הקטנה, הדוגמא האישית, חשיבות הטלפון אחר הפעולה והשיחה האישית.

כמו כן, חשוב להזכיר כי חלק מההדרכה הטובה היא ההתייחסות לשונות שבקבוצה שלנו, ולשונות שתתקיים בקבוצות שחניכי.ות הט' ידריכו בעתיד. תפיסה זו באה לידי ביטוי בכל העקרונות.

איך מעבירים זמן צופיות?

החניכים יעברו זמן צופיות. לאחר מכן נעבור איתם על הנספח בחוברת לחניך- כיצד מעבירים זמן צופיות?

דגשים לזמן צופיות:

דגש	הסבר
1	מומלץ להתחייב בתחילת הפעילות להצלחה. "אני מבטיח לכם שבסוף הפעילות כולכם תדעו לעשות..."
2	כולם יצליחו בסוף הפעילות. לא עוצרים לפני שכולם הצליחו או לחילופין לאחר שהצמדנו מישהו שלמד לאחר שעוד לא הצליח, על מנת שילמד אותו עד הפעולה הבאה למשל. כמובן שחשוב גם לפגוש את החניך בפעולה שלאחר מכן ולוודא שאכן למד.
3	יש לתת מספיק זמן לפעילות, בהתאם לרמת הקושי שלה, על מנת שכולם יוכלו להצליח. אם אין מספיק זמן, לא עושים.
4	יש להכין ציוד מבעוד מועד, בכמות מספקת. חשוב שהציוד יהיה נוח לעבודה (חבלים חדשים או במצב טוב, בעובי מתאים ללמידה וכדומה).
5	יש לבחור בסביבה ובהתארגנות סביבתית שתאפשר למידה. מקום שקט, ללא הפרעות. מעגל בו כולם יש מקום לשבת ולעבוד, כאשר כולם רואים את כולם.
6	המדריך מסביר ומלמד את המיומנות המדוברת. אין להשתמש בעזרים טכנולוגיים ללימוד. סרטוני הדרכה מיועדים למדריך, בעת שהוא מלמד את עצמו את המיומנות.

		ומאפשר לו לבנות את עצמו כבר סמכא בעיניי הקבוצה.
7	יש להסביר את המיומנות בשלבים. סדר הדברים: המדריך מסביר, מבצע בעצמו ומציג ללומדים ורק לאחר מכן הלומדים עושים בעצמם. התקדמות בין השלבים תלויה בהצלחת כל הנוכחים בשלב הקודם.	אנחנו רוצים לוודא שכל החניכים חווים חוויה של הצלחה. חניך שמפספס שלב אחד, לא יוכל להמשיך וינתק עצמו מן הפעילות
8	יש לעודד עזרה ולימוד בין החניכים. אם חניך לא מבין או מתקשה, עדיף להצמיד לו חניך אחר שהבין על מנת שישביר לו ולא להסביר לו בעצמו.	זמן צופיות מסייע לחניכים שונים "לזרוח" ולקחת חלק בחוויה כיפית שהעשייה במרכזה. חניך שלמד והבין מיד יכול להפוך להיות המדריך, להרגיש שיש לו מה לתת לאחרים. זמן צופיות הוא הזדמנות לבנות תפיסת מסוגלות עצמית
9	ניתן ואף רצוי לגלות גמישות בחויית הלימוד של הצופיות. לאחר שהסברנו, ניתן לפרוש למעלים קטנים יותר המובילים ע"י חניך שהבין והצליח, המתפקד כמדריך הקבוצה.	גמישות זו תאפשר ליותר חניכים לעבור לתפקיד ה"מדריך לרגע" ותעצים אותם.

חשיבות הקבוצה הקטנה

שאלה מרכזית: מהי קבוצה אידיאלית? האם קבוצה בצופים יכולה להיות כזו?

* לפני הפעולה צריך להכין את החדר – שיהיה כמה שיותר מרחב פנוי ולפרוס לכל חניכ.ה נייר עיתון או 3-4 דפי A4 עם מספר טושים, כמו כן חשוב לשים מוזיקה רגועה ברקע*

חלק א' - הסבר (5 דק'):

הפעילות מתחילה מחוץ לכיתה, מסבירים לחניכים ולחניכות שכעת אסור לדבר, לקחת פלאפונים ושעדי שנאמר אחרת אסור לדבר ושיאפשרו לעצמם להעמיק, לחקור ולהיפתח.

מכניסים כל פעם חניכה אחת לחדר עם עיניים עצומות, מושיבים ליד נייר עיתון ומחלקים את הפתק הראשון (נספח). אחרי שכולם נכנסו ויושבים מחלקים להם את הפתק השני. כל כמה דקות מחלקים את החלק הבא.

חלק ב' - הבעה יצירתית (20 דק'):

בשאלה 10 מושיבים אותם בזוגות ועדיין בלי לדבר הם צריכים להמשיך לעבוד.

שאלה 11 ו12 מותר להם כבר להתחיל לדבר ולשתף אחד את השנייה בעולמות שיצרו.

בשלב 12 ולאחר ציור העולמות, נבקש מהם להסתובב בין כל העולמות ולהתבונן בהם.

חלק ג' – דיון בשאלה (15 דק'):

נבקש לשתף בקבוצה שהם בחרו בה ומוציאים מאפיינים של הקבוצות האלה – יש לכתוב אותם על הלוח.

מאפיינים כגון: הווי, אינטימיות, שיתוף, מרחב בטוח, מקום לשתף, הדדיות, הרגשה שרואים אותי, אכפתיות וכו'.

למדריך.ה:

אם הקבוצות שהם בחרו הם מהצופים אז חשוב לזקק האם עם כל הקבוצה הם מרגישים ככה, האם כל חברי הקבוצה מרגישים ככה?

אם הקבוצות שהם בחרו הם לא מהצופים אז חשוב לשאול האם קבוצה בצופים יכולה לייצר את ההרגשה הזו? למה כן? למה לא?

מקבילים את הקבוצות המשמעותיות לקבוצה בצופים:

- מה משפיע על המשמעות של הקבוצה בצופים?
- האם גודל קבוצה משפיע? איך כן? איך לא?

• מה היתרונות והחסרונות של קבוצה קטנה?

• איך אנחנו פועלים בשבטים?

• איך הרגשנו בתור חניכים עם המדריך.ה שלנו בקבוצה? האם היה לנו מקום לשיתוף?

• איך משפיעים ההשתלבות והמגוון שמתאפשרים בקבוצות בצופים ?

• האם הצלחנו ליצור קשר משמעותי ומעמיק עם הקבוצה?

• האם המדריך.ה הצליח.ה לייצר חוויה של חיבור והעצמה בקבוצה?

חלק ד' - חשיבה משותפת- קבוצה או לא קבוצה? (10 דק')

החניכים מסתובבים בחדר- אומרים מילה והם צריכים להסתדר לפיה, כמה שיותר מהר. אחרי שהסתדרו- שניה של פאוז, ← שואלים- קבוצה/לא קבוצה, להסביר בשנייה למה.

• קבוצה כדורגל

• אוהדים במגרש

• זוג בדייט

• תזמורת

• שיעור פרטי

• כיתת יב'4

• קבוצת למידה

• חוג קרמיקה

• קבוצת "שכב"ג שבט קפצוצים" בוואטסאפ

• תמונה משפחתית בראש השנה

• סלפיייויויויויויויויויו

• אחוות ו'1 בית ספר גרביים ורודים- מונה 6 חניכים.

• הנהגת יוסק'ה

• שכבת פרנקלין

• צוות ז'

• קבוצת ריקוד רינה וולך

• ארוחת ערב יום שני בבית

חלק ה' - דיון בשאלה + הסבר (15 דק')

← עוברים רגע על מה נראה לנו ממש קבוצות, מה לא ומה אולי.

היו לנו דוגמאות לקבוצות קטנות/גדולות- מה מגדיר קבוצה?

מגדירים קבוצה:

קבוצה: היא סוג של התארגנות חברתית של שני אנשים או יותר שקיימים ביניהם אינטראקציות (יחסי גומלין) יציבים, מערכת היחסים שהם מקיימים היא בעלת מבנה, המשכיות ויציבות. החברים.ות תלויים זה בזה הם מזהים עצמם כקבוצה ויש להם מכנה משותף תרבותי.

← שמש אסוציאציות- מדוע אנשים משתייכים לקבוצה ?

כמה נקודות ששווה שיעלו (אם לא הועלו ע"י הקבוצה)

1. חברים בקבוצה עלולים לספק מידע חיוני שאינני יודע.
2. הקבוצה מסייעת לי בהשגת מטרותיי, אשר אין ביכולתי להשיגן לבד.
3. קבוצה מתגמלת נותנת לי כוח, יוקרה חברתית, פרסום, כסף
4. צורך בסיסי להרגיש שייכות אשר מספקת ביטחון והגנה.

ציוד ועזרים: נספח הגדרת קבוצה, נייר עיתון, לורד

← מהי מידת ההיכרות? מהי מידת התלות ההדדית?

← איך זה מתקשר אלינו?

להקריא-

מרציונאל שנת ט'-

אחד מעקרונות ההדרכה הטובה, שקידם באדן פאוול, מקים תנועת הצופים, בכל הזדמנות הוא העבודה בקבוצה קטנה. בקבוצה קטנה קל יותר לכל חניך.ה להתבטא, פשוט יותר לפתח קשרים אחד עם השני, והחשוב ביותר – המדריך יכול לראות באמת כל חניך וחניכה ולהעניק לו יחס אישי. חניך בכיתה ט' לומד על חשיבותה של קבוצה קטנה, וראוי שיכיר את יתרונותיה מקרוב. כדי להדריך בעתיד קבוצה קטנה עליו להיות כבר עכשיו חלק מאחווה של עד 15 חניכים, עם מדריך אחד שמכיר אותם לעומק, מחזק את הקשרים ביניהם ומוביל אותם לאורך המסע. אם כן, ההמלצה היא להדריך את שנת ט' במסגרת של אחוות קטנות עם מדריך אחד לכל אחווה.

שאלות לדיון:

- ← מה היתרונות של קבוצה קטנה לאור מה שדיברנו בפעולה?
- ← מנק' מבט חניך? מנק' מבט מדריך? להתייחס ללכידות, ליחס האישי, מניעת- "חניכים שקופים"
- ← מה המצב כיום? (להדגיש- מול 12-15 אנשים = ניהול דיון, מול 40 = נאום)
- ← למה בשבטים אנחנו פועלים (בד"כ) אחרת? איך עברתם את הפעולות שלכם? מי שעבר את החוויות בקבוצה גדולה לשתף? קבוצה קטנה- מה היה חיובי?
- לשים לב לקשיים בקבוצה קטנה- בדגש על ואיך מתגברים עליהם (משחקים אולי נראים מעפנים, מפחיד להיות לבד מול החניכים? העצמה יורדת?)- המסע בצופים מאפשר לפרק את הפעולה: זמני משחק ביחד, פעולות תוכן (בנפרד) חשוב להתייחס גם להתנגדויות המועלות ולהתמודד איתן, ולא לעבור הלאה (דוגמא לפתרון התנגדות- בהערות למדריך.ה).
 - במידת הצורך- חוזרים וקוראים שוב את הכתוב ברציונל שנת ט'.

למדריך: חשוב להתייחס לטענה הרווחת ביותר בשנת ט'- "צריך לבנות אותם כשכבה, שנה הבאה הם יעבדו בצוותים", ולהבהיר כי שכבה חזקה בנויה מיחידים חזקים, והדרך להגיע לזה היא לחזק את הפרט דרך פורומים קטנים, שיחות אישיות וקשר אישי.

כשיש 40-50 איש שמקשיבים ועומדים מול מדריך, הם לא באמת "נבנים כשכבה", אלא שהרוב מעבר למספר דומיננטים לא מוצאים את עצמם, ונובלים במהלך הפעולה. זה בעיקר מספק יותר את המדריך.ה. מאשר שזה נכון וטוב לקבוצה.

ציוד ועזרים: רציונל שנת ט'.

העשרה למדריך: מאפייני הקבוצה:

1. **יחסי גומלין** (אינטראקציות חברתיות) - החברים בקבוצה מקיימים קשרים חברתיים.
2. **מבנה חברתי, המשכיות ויציבות** - ***מבנה חברתי**: בתוך הקבוצה מתקיימת מערכת של סטטוסים ותפקידים בעלי תלות, חלוקת תפקידים. ***יציבות היחסים** בין החברים משפיעה על***המשכיות הקבוצה**, הגורמים המשפיעים על יציבות הקבוצה הן ההתנהגות בהתאם לנורמות הקבוצתיות.
3. **תלות הדדית** - בין חברי.ות. הקבוצה מתקיימים תלות והשפעה הדדית.
4. **זהות קבוצתית, תפיסה עצמית של הקבוצה**- המשכיות קבוצתית תלויה בתפיסת השייכות והזהדות של החברים עם קבוצתם. חברי הקבוצה נוהגים לזהות עצמם כ"אנחנו "מול" "ההם" (שאינם חברים בקבוצה). גם האחרים שאינם שייכים לקב' נוהגים לזהות את שייכות החברים לקבוצה.
5. החברים מעוניינים להישאר בקבוצה ולתרום לה.
6. יש תחלופה מועטת בין חברי הקבוצה.
7. החברים מוכנים להגן על הקבוצה מפני ביקורת מבחוץ.
8. החברים חשים שהקבוצה ממלאת בצורה טובה את צורכיהם.

נספח- חשיבות הקבוצה הקטנה :

ברוך־כה הבאה אל תוך העולם שלך!
במהלך הזמן הקרוב אנחנו הולכים ליצור את העולם שלכם. ממה שיש סביבכם. את ההנחיות תקבלו בפתקים.
במהלך כל היחידה לא יהיה ניתן לדבר. אם יש לך שאלה כל מה שצריך זה להרים את היד ואגש אלייך.

קחוי את הזמן כדי להתחבר לעצמך ולסביבה שלך, לבחון את הדברים ולשאול את השאלות לעומק.
העולם שלך הוא מה שתעשו ממנו- אתה יכולה לכתוב, לצייר, לקשקש, לשרבט, לחשוב, לבחות, לבכות.

אל תתקבעי על שום דבר!

1. איך אני מרגישה?
2. מה המחשבות שרצות לי בראש עכשיו?
3. תבחרי קבוצה משמעותית בחיים שלך – מי זאת הקבוצה הזו?
4. מה המקום של הקבוצה הזו בחיים שלי? מה הופך אותה לכל כך משמעותית?
5. איזה דברים קיימים בקבוצה שמחזקים אותי?
6. עם איזה דברים בקבוצה קשה לי?
7. ציירי : מהי הקבוצה האידיאלית בעיני?
8. יש עוד צבעים בתמונה שלכם? עוד דברים שמרכיבים את הקבוצה האידיאלית??
9. סביב מה אני רוצה שהקבוצה תהיה?
10. מה אני לא מוכן שיהיה בקבוצה?
11. מה אני חייב שיהיה בקבוצה?
12. האם קבוצה בצופים יכולה להיות מקום שכזה?

כחול – עבודה משותפת
צהוב – קשרים אישיים
אדום – הווי
ירוק – מרחב בטוח

ערב חברתי אחוותי

הפעילות הינה הצעה- ניתן לבחור אחת- שתיים מתוך המתודות הצופיות המוצעות.

הרעיון הוא לעבור ערב אחוותי מגבש ואינטימי דרך פעילות צופית.

(את השאלות והשיח אולי כדי שכל אחד יכתוב לעצמו – בהתאם למצב האחוה, רמת המוכנות לשנת ט' וכו')

- **הכנת מסגרת לתמונה** – נבקש מכל אחד להביא איתו לסמינר תמונה שלו מכיתה ט', בעזרת חוט שמשון, זרדים ושאר חומרי יצירה נכין מסגרת לתמונה. לאחר מכן נשתף בתוצר הסופי וכל אחד יספר איך הוא הרגיש בכיתה ט', מה הוא לקח מהשנה הזאת? מה היה לו קשה? משהו שחשוב לו להעביר בשנה זו?

למדריך.ה: מסגרת כזו אפשר להכין ביום הראשון של הפעילות הצופית, עם תמונה משנים עברו לגבי השאיפה שלי בהדרכה, ולשים בתוך חדר ט'..

- **הכנת לוכד חלומות** – נכין לוכד חלומות מחוט ברזל עבה וחוט צמר בכל מיני צבעים. כל צבע יסמל שאלה (אדום – משהו שלקחתי מהיום, כחול – משהו שחשוב לי להכניס לתוכן של שנת ט', צהוב – משהו שאני רוצה לשמר מהקורס שלי כחניך.ה, לבן – משהו שלדעתי פחות חשוב לדבר עליו בשנת ט' וכו'). בסיום ההכנה נעשה סבב שיתוף.

- **הכנת עפיפונים** – נכין עפיפונים מחוט שמשון, שיפודים (אם רוצים יש מקלות יותר ארוכים), אלבד ועוד חומרי יצירה. כל אחד על העפיפון המעוצב שלו יצטרך לרשום תשובה לשאלה (רבע עפיפון לכל שאלה): **מה המטרה העיקרית שלי בתור מדריך.ה?**

- **הכנת חניך.ה מגרביים** – נביא איתנו גרביים שאיבדו את בן זוגם וכל אחד יכין לעצמו חניך.ה קורס חמוד.ה מגרב וחומרי יצירה – סרטון לדוגמא (<https://youtu.be/pB4jFqkn8MY>). לאחר מכן כל אחד ישתף בחניכ.ה שהוא עשה וכמובן נדבר על חווית החניך במהלך השנה – מה החניך עושה? איפה הוא מרגיש חלק? האם הוא רוצה להיות פה או שהכריחו אותו? האם צריך לתת לו מקום לבחור מה לעבור? ועוד.

למדריך.ה: זהו דיון שאפשר לעשות גם על המצב שלי לקראת סיכום יום- ליצור את הדמות שלי כעת לקראת סוף היום. מה למדתי? מה היה לי חשוב ומשמעותי? מה ארצה שישתפר מחר?

- **קוץ ופרח** – נכין עם המרכזים צמידים מחוט שמשון משהו צופי אחר- כל אחד יעניק למישהו במעגל שלמד ממנו משהו היום, ויספר משהו שהיה לו פחות טוב היום.

למידה מהתנסויות

שאלה מרכזית: מה הקשר בין התנסויות לבין למידה עצמית? ואיך למידה עצמית ואחריות על תהליך הלמידה מקדמים את חניך.ה ט' שלי?

חלק א'- השראה (20 דק'):

נצפה בסרטון מתוך אתר טד העוסק בסקרנות של ילדים ובני נוער והיכולת שלהם לפתח ידע ולחפש אותו בעצמם, בעצם יכולתם של ילדים ללמד בעצמם דברים בעזרת הכלי של אינטרנט. (צפייה בפלאפונים 'סוגאטה מיטרה: חינוך מתוך הנעה עצמית אצל ילדים' 17 דק')

https://www.ted.com/talks/sugata_mitra_the_child_driven_education?language=he

- מה למדתם.ן מהסרטון?
- מה דעתכם.ן על הסקרנות של החניכים שלנו? ומה הם חושבים על יכולות הלמידה שלהם?
- האם אנחנו יכולים להשתמש ביכולות אלו בעולמנו?
- ובעולם ההדרכה שלנו? האם זה בא לידי ביטוי בשנת ט'?

חלק ב'- חשיבה משותפת (10 דק'):

נשאל את החניכים והחניכות באיזה דרכים הם נוהגים לחפש מידע, אם זה אנשים, אינטרנט, ספרייה וכד'. נשאל אותם בנוגע להדרכה ושיטות הדרכה, איך הם לרוב מקבלים את המידע או מחפשים אותו? נעלה יחד על הכתב או על לוח מחיק את הדרכים שהם מציעים לחפש מידע (ישמש אותנו בחלק הבא).

חלק ג'- עשייה (15 דק') : אז מה מעניין אתכם.ן לדעת עוד?!

נבקש מהחניכים לחשוב על נושאים שמעניין אותם לחקור או למצוא עליהם מידע בחיים בכל הקשר, נבקש מכל אחד מהחניכים.ות לרשום את הנושא בפנקס האישי, בנוסף נבקש מהם לרשום את הדרכים אשר הם הציעו להשיג מידע בחלק הקודם גם כן בפנקס שלהם כדי שיהיה להם. נגדיר כי המשימה שלהם היא לצאת החוצה ולחקור את הנושא אותו רצו לבדוק ולבחון באחת מהדרכים השונות שהוצעו.

למדריכה: חשוב לעודד אותם לחקור גם בהפסקות וגם בערבים בשיחות הבלתי פורמליות, חשוב לאפשר להם זמן להציג את החקר שעשו בנושאים, אם בתחילת יחידות, בזמנים של הקבוצה או בסיכום הסמינר, אלא בעצם סוג של התנסויות אשר אנחנו נותנים להם ברמת חיפוש ידע.

חלק ד' דיון בשאלה (10 דק') - אז מה כל זה קשור בכלל להתנסויות של חניכי.ות ט'?

שואלים אותם את השאלה:

- מה כל זה קשור בכלל להתנסויות של החניכים?
- מה הקשר בין הרצון שלי ללמוד והדרך בה אני לומד מהתנסויות?
- האם התנסות היא דרך ללמידה?
- איך אני הופך ללומד אקטיבי בתוך התנסות? האם ההתנסות עברה וזהו אני לא מתעמק במה שקרה או ממשיך לחקור?
- האם יש לי יכולת להפוך התנסות שהייתה לי לאחר שקיבלתי עליה משוב לנושא חקר כדי לשפר את המיומנות שלי כחניך.ה ט'?
- האם אתם כמדריכי.ות ט' צריכים לעודד את החניכים שלכם להיות לומדים אקטיביים? האם עלינו ללמד אותם איך להשיג ידע ולעודד אותם לחקור דברים, לשאול שאלות בנוגע לתחומים שאולי אין להם מספיק ידע אבל שמעניינים אותם?
- האם העשרת הידע גם בנושאים נוספים מועילים לחניכים שלנו?

למדריכ.ה: הסיכום בעצם צריך להביא את מדריכי.ות ט' העתידיים להבנה כי למידה עצמית וחקר הוא תהליך שיצטרכו החניכים שלהם לעשות כל השנה ועליהם כמדריכים לעודד אותם ללמוד, להיות אחראים על תהליך הלמידה שלהם, לחקור, לחפש, לשאול אפילו את המדריך אבל בגדול להעמיק ולדאוג שאני כל הזמן צובר עוד ידע גם אם זה מהתנסות שהייתה לי, האם אני יכול ללמוד עוד משהו על עצמי או לחלופין, יכול לשפר את המתודיקה שלי והעמידה שלי מול קהל מתוך התייעצות עם המדריך ואו חיפוש חומר בכל מקור מידע, הרי ידע הוא כוח וככל שהם יהיו עשירים יותר בידע זה יצמצם את הפחד שלהם ויקדם אותם לעשייה. בנוסף, העשרת הידע תעזור להם בבניית נקי' מבט בעתיד או ובכלל לגבי ההתנסויות שלהם.

מדריכת ט' כחונכת ומלווה

שאלה מרכזית: מהם התפקידים השונים שלי כמדריכת ט'?

חלק א' - עשייה (20 דק'):

מבקשים מהקבוצה לחשוב על מיומנות שיש להם/שהם טובים בה או שהם בקיאים בה ויכולים ללמד אותה (כל מיומנות תופסת- תיפוף גוף, קולות מיוחדים, קשר מגניב)- עושים סבב. לאחר מכן מבקשים מתנדבת. בחרים 1-2 מיומנויות ולומדים אותה. **למדריך.ה:** יש לשים לב לאופן שבו החניך מעביר את המיומנות, ולוודא כי כולם באמת מתנסים בעצמם. ננהל דיון קצר:

- האם תדעו להעביר את המיומנויות הלאה בצורה טובה? מדוע?
 - תנו דוגמאות לדברים נוספים שלמדתם במהלך חייכן, כיצד למדתן אותם, מה הוביל לזה שאתן זוכרות איך לעשות אותם ואיך להעביר אותם הלאה לאחרים?
 - מה חשוב כשמלמדים מיומנות? (הסבר מפורט ומפורק, לתת לחניכים לנסות בעצמם לאחר הדגמה..)
- למדריך.ה:** יש להציג את המושג למידה בהתנסות ולקשר אותו למיומנויות: "שמעתי- שכחתי, ראיתי- זכרתי, עשיתי- הבנתי". ניתן להציג את הציטוט ולדון בו בהקשר של המשימה שניתנה.

חלק ב' - פירוק (30 דק'):

מחלקים לשלוש (ארבע קבוצות)- כל קבוצה צריכה לחפש מושג, ומידע עליו- לא ארוך מדי, אפשרי וכדאי גם תמונה (אפשר גם להדפיס מראש ולחלק לחניכים.ות). המושגים: חניכה, מעגל החניכה, משוב, תצפית ועיבוד. (להכין ולהדפיס במידה ונבחרה האפשרות הזו) נותנים זמן 5-10 דק', והמטרה היא שכל קבוצה הולכת ללמד את השאר- על המושג שלה. הם צריכים להכין דקה וחצי- שתכלול הסבר+ מיצג ויזואלי שיעזור להבין (מיני מסכת/פלקט/מה שרוצים). תנאי- כולם.ן משתתפים.ות. אחרי כל הצגה- הקבוצה יכולה לשאול שאלות, ונבהיר את המושגים שאינם ברורים.

למדריך.ה: חשוב לשים לב שנותנים לחניכים לפרק את המושג, להתייחס לתמונה, לעבור ביניהם ולשאול לדעתם.ן. הם צריכים לזקק את המהות ולהציג אותה. לאחר ההצגות, ניתן להתעכב על מה הובן אבל לשים לב שלא מלמדים במקומם.ן, המטרה שהם יבינו את המושג מעיבוד עצמי (הדרכה שקופה- אחריות הלמידה מוטלת עליהם).

ציוד: ניירות עיתון, טושים, שטיות שבחדר (הצגה יצירתית ממה שרוצים) נספחים: דף מושג, מידע ותמונה (צריך להכין ולהדפיס)

חלק ג' - דיון בשאלה (20 דק'):

נקודות התערבות ומרחב: (מתי אני חובש כובע מדריך. ה ומתי אני חובש. ת. כובע חונך. ת.?)

- באיזו דרך אתם צריכים ללוות את החניכים שלכם- לתת להם עצמאות או לתת להם לפעול לבד?
- באילו סיטואציות תעבדו יחד עם החניך ובאילו סיטואציות תתנו לו עצמאות מוחלטת?
- האם נדרשות התאמות לחניכים מסוימים ?

פעילות: שמים על הרצפה שני שלטים "בקדמת הבמה", "מאחורי הקלעים" כל פעם מקריאים סיטואציה מסוימת של חניכה, וכל חניך צריך לעמוד ליד השלט שמייצג את עמדתו בהקשר של אותה סיטואציה. ניתן לשים את השלטים על ציר, ולבדוק היכן אני על הציר בכל סיטואציה – מתי אני בקדמת הבמה ומתפעל אותה, ומתי אני מאחורי הקלעים.

הסיטואציות (נמצאות גם בתוך החוברת מלווה):

- 1.יוני, חניך בגדוד ט' בשבט, נמצא בצופים כבר מכיתה ד'. דנה, חניכה גם היא בגדוד ט' בשבט, הצטרפה לצופים השנה. יוני ודנה מתמודדים לתפקיד ראש פרויקט טקס פתיחת שנה שבטי, כאשר השכבה עצמה צריכה לבחור את האחראיים לטקס.
2. גלעד, חניך בגדוד ט' בשבט מעביר פעילות תוכן כהתנסות באחוות ו' בנות בשבט. אתם מתצפתים על הפעולה ושמים לב שהוא פשוט לא מצליח להעביר את המסר של הפעולה.
3. רעות, חניכה בגדוד ט' בשבט, היא לא הבחורה הכי מגניבה שיש במילים עדינות... כעת, אתם מעבירים מתודה ובה צריך להתחלק לזוגות, אבל אף אחד לא רוצה להיות זוג שלה. **(למדריך.ה: הסיטואציה זועקת זמן עצירה!)**
- 4.עידו, חניך משתלב בגדוד ט' בשבט, העביר היום זמן צופיות כהתנסות לאחוה של בנים בכיתה ד' בשבט. כששאלת אותו איך היה, הוא ענה שהיה מעולה. הבעיה היא שהמדריכה של האחוה אמרה לך בדרך לישיבת שכב"ג שהוא אמנם היה כריזמטי והחניכים נהנו, אבל המיומנות הצופית לא באמת עברה כי הוא בעצמו לא ממש היה סגור עליה.

- באילו מהסיטואציות שהצגנו לדעתכם חייב מדריך ט' להתערב?
- באילו מהסיטואציות אסור לו להתערב?
- באילו מקרים התערבות פוגעת בנחנק ובאה על חשבוננו, ובאילו מקרים היא הכרחית ותורמת לו?

ציוד : ללא נספחים : שלט "בקדמת הבמה" ושלט "מאחורי הקלעים"

סדנת התנהגויות סיכוניות בצופים

הרצאה לקורס תפקידים צעירים. ות לשכב"ג

אזהרת טריגר (שקופית מס' 2):

ההרצאה הזו הולכת לדבר על נושאים שעלולים לעורר אתכם ולהוות טריגר בצורות שונות. בין הנושאים שהולכים לעלות: אובדנות, אלימות בבית, הפרעות אכילה, שימוש בסמים והתנהגות מינית לא מותאמת. במידה ומישהו מכם מרגיש לא בנוח במהלך הסדנה מסיבה כלשהי תהיו קשובים לעצמכם ואם אתם צריכים תצאו. במידה ולאחר הרצאה מישהו מכם מרגיש מוצף רגשית או עם קושי להכיל ולהתמודד עם הדברים שעלו באיזשהו אופן הצוות הבוגר שלכם פה בשבילכם.

זמן: 2 דק' עזרים: מצגת | נספחים: אין

מתודה 1: הסבר (שקופית 3):

נסביר כי במהלך ההרצאה נדבר על התנהגויות מסכנות שאנו נתקלים בצופים. חשוב להדגיש שלא מדובר דווקא בהתנהגויות שמתקיימות בתוך הפעילות של הצופים, אבל מעצם היותנו תנועת נוער ושנחנו מהווים דמויות משמעותיות בעולמם של החניכים שלנו אנחנו נחשפים לדברים האלו ונרצה לתת להם מענה כמיטב יכולתנו מתוך תפיסה של אחריות מוסרית.

ההרצאה מחולקת לשני חלקים: החלק הראשון יעסוק במצבי סיכון בקרב החניכים. ות הצעירים. ות שלנו (כיתות ג'-ח'), והחלק השני יתמקד בהתנהגויות סיכוניות בקרב חניכי. נעורים וצוותי הדרכה ופעילים(טי-י"ב). מטרת ההרצאה היא לתת לכם מידע וכלים כך שתוכלו לזהות דברים חריגים שצריכים לקבל מענה נוסף ותעבירו את הדברים הלאה לצוות הבוגר שלכם. נ. מדובר בסיטואציות שאתם. נ. יכולים. ות להתקל בהן גם מול החניכים. נ. שלכם. נ. במהלך העבודה שלכם איתם, וגם כחברי שכב"ג אל מול חברים שלכם והצוותים שבאחריותכם. נ.

זמן: 3 דק' עזרים: מצגת | נספחים: אין

מתודה 2: דיון בשאלה (שקופית 4, שקופית 5)

בשכבה צעירה ובשכבת נעורים אנו נתקלים בהתנהגויות ובאירועים שונים שמעידים על מצוקה כלשהי וחובתנו לתת מענה ולעזור כמיטב יכולתנו או להעביר את המידע לגורם מקצועי שיכול לעזור לדוגמא הרווחה. מי שאחראי על התקשורת עם הגורמים האלו הם הצוות הבוגר והעו"ס של התנועה.

האם נתקלתם. נ. במקרים בהם חניכים. ות צעירים. ות שיתפו אתכם. נ. בקשיים כלשהם שהרגשתם. נ. שזה גדול עליכם. נ. שאתם. נ. צריכים. ות עזרה בהתמודדות עם התנהגות מסויימת או עם אמירות? איזה סוגים של שיתופים היו? מה היו הנושאים?

שקופית 5-

הערה למרצה: אלו המצוקות/ התנהגויות שאנו נתקלים בהן:

אלימות בבית, מצוקה רגשית, אלימות, התנהגות מינית לא מותאמת (נגיעות לא רצויות, צפייה בפורנו)

זמן: 5 דק' עזרים: מצגת | נספחים: אין

מתודה 3: הסבר (שקופית 6-9)

נקריא את סוגי המצוקות/ התנהגויות שאנו נתקלים בהם ולאחר מכן נרחיב על כל סוג מה הסימני לזיהוי המצוקה או ההתנהגות הסיכוניות:

אלימות בבית (שקופית 6):

* לפני שנרחיב בחלק זה חשוב להדגיש- אלו תמרורי אזהרה לא כל תמרור אזהרה מעיד על תופעה של אלימות בבית. לכן, אם מזהים את הסימנים האלו חובה לפנות למרכז. ת. הבוגרים הם יתייעצו עם גורם מקצועי כדי לקבל הכוונה לבירור והמשך טיפול.

חניכים שמביעים פחד מההורים, פחד מלהיות בבית. כמובן שזה לא גורף.

סימנים כחולים, כוויות, משקפיים שבורים

חניכים שתמיד מגיעים רעבים

חניכים שנמנעים מלחזור הביתה

מצוקה רגשית (שקופית 7):

אמירות אובדניות – הלוואי ואלך לישון ולא אקום, הלוואי ואוטו ידרוס אותי

בדידות – כולם שונאים אותי, אני לא אחסר לאף אחד

פגיעה עצמית – חתכים, שריטות

סרטוני בכי ברשתות החברתיות

אלימות(שקופית 8):

חניכים עם התפרצויות זעם קיצוניות

חניכים שמתנהלים בצורה אגרסיבית במרחב

שפעם אחר פעם בוחרים לפתור סיטואציות באלימות

התנהגות מינית לא מותאמת (שקופית 9):

צפייה בתוכן פורנוגרפי במרחב ציבורי – אוהל, אוטובוס

נגיעה עצמית במרחב ציבורי – בשק"ש במהלך מפעל

נגיעות לא רצויות – בחניכים אחרים או חניכות אחרות, במדריכים או מדריכות

אמירות מיניות לא מותאמות

זמן: 10 דק' עזרים: מצגת | נספחים: אין

מתודה 4: ייצוג (שקופית 10-12)

בני.ות נוער-נציג את המאפיינים של גיל ההתבגרות

שקופית 10- תקופת גיל ההתבגרות מתחשבת בגילאים 12-81 והיא מאופיינת בחיפוש זהות, שייכות, קבוצת השווים, בדיקת גבולות, רצון להתנסות, קושי בוויסות רגשי, הורמונים

שקופית 11- נשאל את המשתתפים.ות אילו מצבי סיכון בני.ות נוער פוגשים היום?

שקופית 12- סמים, אלכוהול, התנהגות מינית פוגענית, רשתות חברתיות, אתגרים בטיקטוק, לחץ חברתי, דימוי גוף ועוד.

הערה: אלו מצבים שכל בני.ות הנוער נתקלים בהם והם לא בהכרח מצב סיכוני, אבל הם בפוטנציאל להיות סיכונים בשילוב של מאפייני הגיל, הקבוצה וחומרים חיצוניים.

זמן: 10 דק' עזרים: מצגת | נספחים: אין

מתודה 5: פירוק (שקופית 13-17)

נציג את ההתנהגויות שאנו נתקלים.ות בהן לרוב בצופים:

ולאחר מכן, נרחיב על תמרורי האזהרה של כל אחד מההתנהגויות המסכנות.

תמרורי אזהרה להתנהגויות מסכנות:

1. הפרעות אכילה (שקופית 14)

2. מחשבות או בדניות (שקופית 15)

3. שימוש בסמים (שקופית 16)

הערה למרצה: כאשר נדבר על שימוש בסמים ניתן לצפות להתנגדויות ולכן חשוב להגיד:

שימוש בסמים הפך להיות משהו שמאד רווח בחברה שלנו, אך יחד עם זאת זה לא הופך את השימוש בסמים לחוקי או להתנהגות מומלצת לבריאות הגוף והנפש בגיל ההתבגרות.

ולאחר שנעבור על תמרורי האזהרה נדגיש כי שימוש קבוע (על בסיס יומיומי) מעיד על בריחה מהמציאות וקושי בחיים שלרוב ניתן לפתור בעזרה מקצועית או חברית אבל השימוש בסמים גורמים לתחושה שהבעיה נפתרה אך לא כך המציאות.

הערה למרצה: מטרת חלק זה היא להבין כיצד שימוש בסמים מעיד על מצוקה של החניך.ה שימי לב לא להיכנס לדיון או ויכוח של סמים- טוב או לא טוב/ צריך להיות חוקי או לא.

4. התנהגות מינית פוגענית (שקופית 17)

זמן: 15 דק' עזרים: מצגת | נספחים: אין

מתודה 6: פירוק + הסבר - סימנים שמעידים מצוקה (שקופית 18+19)

שקופית 18 :

שינויים רגשיים - חרדות, חוסר מוצא, חוסר עניין, פחדים

שינויים קוגניטיביים – בלבול, ניתוקים, קושי בקבלת החלטות, קושי בריכוז

*קוגניטיבי- תהליך מחשבת-י-שכלי, התפתחות של המוח.

שינויים התנהגותיים – ירידה בתפקוד, התבודדות, תוקפנות

שינויים גופניים – הפרעות בשינה, ירידה/עלייה במשקל, הזנחה עצמי

שקופית 19 :

מה חשוב שנעשה כשנזהה סימני מצוקה אלו?

נקריא את הדגשים שבמצגת. ניתן להניח כי יהיה לחלקם קושי עם האחריות לדווח (כי חניכים רבים מבקשים שישאר בסוד בינם לבין המדריך.ה), יהיה חשוב לבצע עצירה ולהדגיש את האחריות הרגעית שיש לנו על חיים של ילדים וילדות שהם לא שלנו, ונשאף להיעזר בגורמים מקצועיים שידעו לתת לנו כלים לסייע לאותו חניך או חניכה.

זמן : 20 דק' עזרים : מצגת | נספחים : אין

ציוד נדרש : מקרן, מצגת, טושים ללוח, מחק ללוח, דף דגשים להרצאה (בהתאם לקורס)

דגשים להרצאת מרחב בטוח וזיהוי סימני מצוקה לקורס מדריכי.ות ט'

התפקיד המרכזי הוא סביב החניכות.ים, תשומת לב להתנהגויות מהסוג הזה, אך נוספים לכך עוד שני תפקידים אפשריים : 1. חברי.ות הצוות – צוות ט' פעמים רבות קצת מנותק מהשכב"ג ומבעלי.ות התפקידים, חברי הצוות עשויים.ות להיות הראשוניים.ות להבחין בשינויים שמתרחשים אצל חברי.ות הצוות ולסייע להם. 2. מדריכי.ות השבט לעתיד – המודלינג גם בנושאים האלו יאפשר למדריכות.ים של השנה הבאה להיות מודעות.ים יותר ולייצר מרחב בטוח יותר עבור כלל באות ובאי השבט.

מאפיין שחשוב לזכור במהלך הדרכת ט' הוא המפגש הקבוע עם השכב"ג. בין אם הם חלק שווה במפעלים השונים ובין אם לא המפגש עשוי לייצר מאבקי כוח, התנגדויות ומצד שני חיקוי של חברי.ות השכב"ג, ריצוי שלהם או הגזמה של ההתנהגות על מנת לקבל מהם.ות תשומת לב. תפקידם.ן של המדריכות.ים הוא להקפיד לאפשר לכל חניך.ה לבחור בעצמו.ה לעורר חשיבה ביקורתית, להיות עין ביקורתית במפגשים האלו ולייצר מפגש מעצים ומלמד, לא לפחד לשקף לשכב"ג ולחניכים.ות את המצב בצורה בהירה שמאפשרת מניעה של התנהגויות שליליות והעצמה של התנהגויות חיוביות.

סקף 7 - בדידות יכולה להיות גם קשורה לאחוות ולמפגשים הנהגתיים שהם רבים במהלך שנת הקורס. צריך להבחין בין דחייה חברתית שבה צריך לטפל בדרך אחת, אך גם לתחושת בדידות ולתחושת ריחוק שעשויה לפגוש אותנו בסיטואציות השונות.

סקף 14 – המעבר מהחטיבה לתיכון או הכניסה לשכב"ג עשויות להיות גם טריגר לעיתים להפרעות אכילה ולעיסוק מוגבר בגוף ובמראה.

סקף 18 – להזכיר שוב את האחריות על הצוות שלהם.ן ואת היכולת שלהם.ן להיות כתובת אחת עבור השני.

נקודות מבט - נקודות למדריך

"אינני מפחד מעריצותם של הרעים, אלא מאדישותם של הטובים" (מרטין לותר קינג)

שאלה: מדוע נבחר דווקא הציטוט הזה? איך הוא קשור לנקודת מבט?

נקודת מבט היא למעשה זמן עצירה מתוכנן בתהליך החינוכי של המסלול או של המסע השכבתי. היא משאירה למדריך חלון הזדמנויות להתייחסות לעניין שעלה על סדר היום בתקופה האחרונה, אירוע היסטורי, נושא עכשווי שהמדריכה חשה צורך לעסוק בו או כל פעילות אחרת המתכתבת עם המציאות ונוגעת לחייו ולחיי החניכים. ההמלצה היא לשבץ מראש כשלוש נקודות מבט במהלך המסלול ולפתח את הפעילות קרוב למועד. נקודת מבט יכולה לנוע בין עשר דקות לחצי שעה.

לפני העברת נקודת מבט בקורס מדריכי ט', מומלץ לקיים דיון קצר בשאלות:

נשאל- מה הערך של נקודת מבט?

- זו הזדמנות עבור המדריך לעסוק בתכנים אקטואליים, דברים שקורים כרגע.
- זו הזדמנות עבור המדריכה לעסוק בתכנים שמעניינים אותה או את החניכים באופן מיוחד.
- היא מאפשרת למדריך לבחור מה חשוב לו להעביר לחניכים

כיצד מחליטים איזו נקודת מבט לעשות?

זה כל היופי בנקודת מבט- זה אקטואלי ומעניין אותך? את חושבת שחשוב לנצל את ההזמנות וחשוב לדבר על זה עם הקבוצה? תעבירי על זה פעילות.

איך נראית נקודת מבט מוצלחת?

אין דבר כזה! אין נקודת מבט אחת מדויקת. נקודת מבט יכולה להיות משחק ודיון, הקרנה של סרטון או כל דבר אחר שעולה לנו בראש. הדבר היחיד שחשוב הוא לדבר על הדברים. נקודת מבט היא נושא שהמדריך רוצה שחניכיו יחשבו עליו. על כן יש לתת להם מקום לשאול, להעמיק, ללמוד.

ערב כתיבת תכנים למסלולים בשנת ט

חלק א' - הסבר

נסביר למדריכי ט כי בשעה וחצי הקרובה אנו הולכים והולכות לכתוב תכנים למסלולים השונים בשנת ט'. תכנים שהיו חסרים/ תכנים שאנו רוצים להוסיף/ תכנים קיימים שנרצה לערוך ולעדכן. חשוב לקחת את הזמן הקרוב ברצינות ולהבליט את מיומנות כתיבת התוכן שרכשנו במהלך השנים. נרצה שכל מדריכי ומדריכות בתנועה יעשו שימוש בתוכן שהיום יכתב.

חלק ב' - התבוננות ופירוק

בעזרת הדף שעל השולחן נעבור על כלל התכנים שאותם יש לכתוב ונעשה חלוקה לתתי קבוצות ונתחיל בכתיבת התכנים. יש לכתוב את הפעילות בפורמט המתאים לכך. (ישלח במייל)

לאחר סיום הכתיבה נשלח את הפעילויות

חלק ג' - שיתוף

נציג בפני האחוזה את התוצרים

חשיבות משימות המסלול

שאלה מרכזית: כיצד משימת מסלול מעודדת אקטיביזם חברתי?

חלק א' - השראה (15 דק')

נחלק את האחוזה לשלוש קבוצות. כל קבוצה תקבל תמונות (עזר משימות מסלול) בהן יש דוגמאות לפעולות שונות.

החניכיות יתבקשו לדון ולהחליט אילו תמונות מבטאות מעשה אקטיביסטי ואילו לא ולכתוב הגדרה לאקטיביזם.

שאלות לדיון בקבוצות:

- מה מהתמונות האלו מבטא אקטיביזם?
 - מה מהתמונות אינו מבטא אקטיביזם אלא משהו אחר?
 - מהם התנאים הנדרשים על מנת שפעולה תהיה פעולה אקטיביסטית?
 - כיצד תגדירו אקטיביזם?
- נבקש מהקבוצות לספר על המסקנות מהדיון ונכתוב על הלוח את המילים ואת ההגדרות שהקבוצה כתבה.

חלק ב' - הסבר (10 דק')

נסביר על שלושת מעגלי האקטיביזם (בפנקס)

חלק ג' - חשיבה משותפת (15 דק')

נספר לחניכים. וזאת שמיטת מסלול היא אחת הדרכים המרכזיות לקדם אקטיביזם חברתי. וכעת נבחן כיצד היא יכולה לקדם את המעגלים השונים.

נחלק את האחוזה לשלוש קבוצות כל קבוצה תקבל מעגל אקטיביזם (בפנקס).

עליה לכתוב האם משימת מסלול יכולה לחנך לסוג האקטיביזם שקיבלו.

וכיצד משימת מסלול תקדם את ותחנך לסוג האקטיביזם אשר קיבלו, איזה סוג של משימות מסלול אלו יהיו, לאילו חניכים. וזאת יותר מתאימות. מה התפקיד שלהם בעידוד סוג זה של משימות מסלול.

למדריך: יש לייצר חשיבה סביב איזה סוג של אקטיביזם אני רוצה לקדם דרך משימות המסלול כיצד אעשה זאת עם החניכים והחניכות שלי? חשוב להיעזר על חשיבות משימת המסלול בשכבת ט' כהתנסות משמעותית, וכדוגמא למה הייתי מצפה מהם. לעשות בשנה הבאה עם הקבוצה שלהם.

לאחר שסיימו לענות על השאלות נציג במליאה את המעגלים השונים, סוגי משימות המסלול וכיצד הם יכולים ויכולות לקדם ולעודד את העשייה.

נספחים - מעגלי האקטיביזם (מתוך הפנקס), תמונות מדוגמאות לאקטיביזם

צופים לכל - תפיסת צופים לכל

שאלה מרכזית: האם הפעילות הצופית היום נגישה ומתאימה למגוון של אוכלוסיות? כיצד נוכל להפוך את הצופים – לצופים לכל?

מסר מרכזי – ביחידה זו נרצה להעלות את השאלה בפני המשתתפים/ות- האם הצופים הם לכולם? את מי אנחנו מפספסים/ות או למי אנחנו לא פונים/ות בכלל? הרעיון הוא להתייחס לאוכלוסיות שכמעט ולא לוקחות חלק בפעילות התנועה, למשל עולים או בני עולים, נוער שמוגדר במצבי סיכון וסכנה, חניכים/ות עם מוגבלויות פיזיות, תקשורתיות או קוגניטיביות ועוד. דרך כך נציג את יחידת צופים לכל, ואת העקרונות שהצבנו על מנת לשנות את המצב הקיים ואת המגוון בתנועה, ולאפשר את החוויה הצופית לעוד ילדים/ות. תפקיד היחידה הוא לתת לגיטימציה למגוון, מגוון הוא בעל ערך משמעותי בקבוצה או חברה ועלינו לייצר מציאות בה הארגון מבין שלמגוון יש ערך וכיצד להביאו לידי ביטוי.

חלק א' – ייצוג | 25 דק'

נבקש מהמשתתפים/ות לעמוד בין שתי קצוות בהתאם לעמדתם לגבי ההיגדים הבאים. לאחר כל היגד רצוי לדבר מעט ולשמוע את הדעות השונות והסיפורים:

- המטרה שלנו בצופים היא להשפיע ולחנך רק את החניכים שלנו אשר בחרו להגיע לצופים.
- האחריות שלנו היא להצליח להביא גם חניכים אשר לא מגיעים לשבט באופן "קלאסי".
- הפעילות שלנו מתאימה לכל החניכים בשכונה/ישוב שלנו.
- השבט מייצג את הקהילה בה הוא יושב.
- צריך לפרסם את פלייר השבט בכמה שפות
- צריך לקיים טיולים שומרי שבת למען חניכים ששומרים
- המועצה מבקשת שהפורימון של השבט יהיה משותף לכלל תנועות הנוער
- השבט בממוקם בשכונה שומרת מסורת, ויש יום שיפוץ שבט בשבת והשכב"ג רוצה לשים מערכות.
- השבט בשכונה מעורבת ערבים/יהודים, ועולה הצעה לטקס יום הזיכרון מעורב.

ציוד: דפים עם "מסכים" ו"לא מסכים" נספחים: אין

חלק ב' – דיון בשאלה והשראה | 25 דק'

נסה להבין באיזו מידה הדילמות האלה עשויות לפגוש את המשתתפים/ות בשבטים שלהם? עד כמה השבט מייצג באמת את הקהילה בה הוא יושב?
לאחר מכן נקרא את הקטע הקצר מהמרכז לשותפות חברתיות חדשה בישראל ודיון בקבוצות קטנות.

- האם אצלנו תרבות היא נכס או נטל?
- האם יש אצלנו מקום לכולם?
- לאיזה קהילה קשה לנו לגשת? ולמה קשה לנו להגיע לקהילה מסוימת?
- מה אומר לדעתכם "צופים לכל"? מי זה ה"כל"? שאליהם התנועה פונה? האם זה מתקיים היום מההכרות שלכם עם התנועה?
- מה המשמעות של מגוון והכלה בשבטים בעיניכם?
- מה היתרונות בגישה מכילה ובמגוון?
- מה האתגרים שהיא עשויה להביא איתה לארגון או לשבט?

ציוד, נספחים: קטעי קריאה בכמות המשתתפים/ות (בהמשך היחידה)

האחר הוא לא אני

בהתחלה היה נראה לחלקנו—בעיקר לאלה שהגיעו מהצד היותר חילוני ושמאלני של המפה הפוליטית, שהמחשבות על "לחיות ביחד" יש להם מילים ברורות. יכולנו כמעט לשלוף אותן מהמותן: רב תרבותיות, הכרת האחר, הפיכת הזר למוכר, רב תרבותיות, האחר הוא אני, וכו'. לקח לנו לא הרבה זמן לקלוט שהשפה הזאת היא כאילו אוניברסלית, כאילו משותפת לכל בני האדם אבל הלכה למעשה בשביל חלקנו היא רלוונטית, ובשביל אחרים (דתיים, לאומיים, מסורתיים—משני העמים) היא לא יותר ממילים ריקות מתוכן, משהו ש(במקרה הטוב) נחמד להגיד אותו מהפה אל החוץ, אופנה חולפת אולי, ובכל מקרה לא אידאולוגיה שיכולה להיות דרך חיים. כל העסק הזה שבמרכזו עומד האדם, ואיתו כבודו וחירותו, ההנחה הכאילו מובנת מאליה היא שכל בני האדם נולדו שווים, ובאותה מידה כל הקבוצות שוות (או כל השבטים שווים), לכל אחת התרבות (הנהדרת) שלה—כל העסק הזה, צריך להגיד בצורה ברורה, לא מייצג את כולנו.

לאט לאט התחלנו להבין (ה"נאורים" שביננו במיוחד, כל האחרים קלטו את זה מזמן...) שלא רק שהגישה הרב תרבותית לא משותפת לכל החברים בקבוצה, אלא שהיא מעמידה את מי שלא שותף לה כאילו הוא נכשל באיזה מבחן מעבר קשה במיוחד (החומר למבחן: ערכים מערביים וחילוניים), כאילו הוא פסול חיים משותפים, כאילו אין בתפיסת העולם שלו עיקרון מוסרי אלטרנטיבי שיש לו גם איזה רעיון על מה זה לחיות ביחד. דווקא בגלל שמהו בלתי אמצעי כן נוצר בנינו אחרי כל השעות שבילינו יחד, דווקא משום שאצלנו החלוקות הידועות בין נאורים וחשוכים התחילו להחליף שמות ופנים, דווקא בגלל כל זה היה לכולנו יותר ויותר ברור שחייב להיות משהו אחר, אי שם מעבר להרי הקשת של הרב תרבותיות.

התובנה הזו בהתחלה רק פתחה שאלות: אם לא כבוד האדם וחירותו, אז מה כן? אם לא כל התרבויות שוות ערך, אז מה היחס ביניהן? איך אפשר לדבר על לחיות ביחד? הרי יש ביננו קבוצות תרבותיות שמתנגדות לנישואים עם בני תרבות אחרת, למגורים בקרבת בני תרבות אחרת, לחינוך משותף. הרי יש ביננו קבוצות אשר האמונה שלהן לגבי האדם, היקום או האדמה פוגעות בזכויות של קבוצות אחרות, האם גם הן יכולות להשתתף בשיח של לחיות יחד? די הרבה זמן (ועדיין!) היינו מבולבלים. מצאנו את עצמנו זמן ארוך נטולי מושגים אלטרנטיביים אשר יספרו באופן אחר, מכיל יותר ואמיתי יותר, מה זה אומר מבחינתנו "לחיות יחד"? האם יש כללי משחק של "חיים משותפים" שכולנו יכולים להסכים (או לא להיות מאוימים) מהם?

חלק ג' – השראה | 10 דק'

נצפה בסרטון "חינוך כוללני – תאוריית הבאולינג". [חינוך כוללני - YouTube](#)

נאמר כי מתוך התפיסה כי לשונות ולמגוון יש ערך משמעותי בחברה, תפקידה של יחידת צופים לכל היא לתת לגיטימציה למגוון ולקולות שלא נשמעים בקול חזק כמו האחרים, להצליח להנגיש את הפעילות גם לאותן אוכלוסיות בקהילות השבטים שלא מגיעות היום באחוזים משמעותיים לפעילויות השבטים, וקידום תפיסת ההכלה בשבטים ובהנהגות על מנת לעודד חניכים/ות להפוך שותפים/ות שונים/ות-שווים/ות.

ציוד, נספחים: מקרן, מחשב, כבל HDMI, רמקול

חלק ד' – סיכום | 15 דק'

נשאל את המשתתפים, ות, איך יהיה ניתן להנגיש את השבט שלנו לכולן? האם אתן.ם מרגישים.ות שהשאלות שנשאלו במהלך היחידה מעלות בכך.ם מחשבות על איך יהיה אפשר להנגיש את השבט לאוכלוסיות נוספות? נסכם ונגיד שהשבט שלנו הוא בעצם שבט קהילתי, הוא נמצא בתוך קהילה מסוימת ומייצג אותה. על השבט להיות פתוח, מכיל ונגיש לכלל סביבתו.

צופים לכל- השתלבות מיטבית בתנועה

שאלה מרכזית: איך נראית השתלבות מיטבית של חניכים/ות עם מוגבלויות בצופים? מה החסמים הקיימים היום בפעילות שלנו על מנת לייצר השתלבות מיטבית, ומה תפקידנו בהקשר הזה?

חלק א' – חשיבה משותפת ועשייה

נתחיל עם המסע של חניכית/ צמ"ד בתנועה לאורך השנים – מכיתה ד' ועד י"ב. נספר על איה, חניכית/ה בכיתה ד' שמעוניינת להצטרף לצופים (נספח א'). לאחר מכן נתחלק לזוגות וכל זוג יקבלו חלק מציר זמן המתייחס לשנת חניכות בצופים, ואת כל האירועים המיוחדים שחניכית/ה בשכבת הגיל עוברת, ויצטרכו לחשוב ולכתוב על דף מה האתגרים או החסמים שהחניכית/ה עשויה לפגוש במהלך שנותיה בצופים? מה היתרונות והחוויות שהקבוצה יכולה לעבור ובפרט איה? האם זו השנה בה לדעתם/ יש הכי הרבה חניכים/ות עם מוגבלות בצופים?

כל זוג יציגו את שנת החניכות שקיבלו, ואת המחשבות שעלו ביחס לאתגרים, ליתרונות ואם זו שנה "ידידותית" לחניכים/ות עם מוגבלות בצופים באופן יחסי או לא.

נאפשר זמן התייחסויות של שאר המשתתפים/ות, מה דעתם/ על התובנות של הזוג? מסכימים/ות עם מה שעלה? למה חושבים/ות שזה קורה?

ציוד: דפים, עטים, מסקנטייפ לייצר ציר. **נספחים:** הסיפור של איה (נספח א'), חלקי ציר הזמן (נספח ב'), דמות חניכית/ה (נספח ג').

זמן: 25 דק'.

חלק ב' – התבוננות

לאחר מכן נשתף את המשתתפים/ות **במצגת**, בה נציג נתונים שאספנו מהשנים האחרונות, ביחס לכמות החניכים/ות עם מוגבלויות שהיו בתנועה בשכבות הגיל השונות, על סוגי המוגבלויות שיותר שכיחות בשבטים ואלה שאנו רואים פחות.

(במידה ואין איך להראות את המדפסת מבחינה טכנית, ניתן להדפיס את הדפים שלה ולפזר על הרצפה, לתת לחניכים.ות להסתובב ביניהם ולכתוב הערות שעולות להם לראש ולקיים על כך דיון)

נדבר על כך שאנו רואים שעל אף עליה במספרי החניכים/ות או בשבטים חדשים שמצטרפים/ות אליהם חניכים/ות, עדיין יש שכבות מסויימות שיש בהן ירידה משמעותית כמעט בצורה גורפת. שכבות הנעורים והשכב"ג בפרט הן פחות "ידידותיות" לחניכית/ות צמ"ד, ההשתלבות עדיין לא מיטבית, ואנחנו מזהות מספר חסמים מרכזיים:

1. השתלבות בשכבת ט' ושכב"ג
2. קושי ביצירת ציר פיתוח אישי ומשמעותי
3. צרכים מסויימים או רמות תפקוד מסויימות עבורן התנועה מתקשה לתת מענה
4. קושי בהנגשה של כלל הפעילות שלנו לכלל הצרכים

נשמע את דעתם/ של המשתתפים/ות, מה חוסם את החניכים/ות מלסיים את שנותיהם/ בצופים כמו שאר חברי השכבה שלהם/ האם לדעתם/ יש דרך לשנות המצב הקיים?

זמן: 10 דק'.

נספחים: **מצגת**.

ציוד: אין.

חלק ג' – הסבר

נמשיך עם המצגת לחלק של הסבר, בו נדבר על ההבדלים בין המושגים: "לקות, מגבלה ונכות סביבתית", והמשמעות של כל אחד מהם. נסביר שזה בעצם ההסבר הרפואי, שמלמד אותנו דרך אילו כיוונים צריך להסתכל ולהבין את ההתמודדות של החניכים/ות.

לאחר מכן נשאל מה התפקיד החינוכי שלנו? לתת לגיטימציה למגוון!

-התמקדות בחוסר ההתאמה של הסביבה לצרכים שנובעים מהמגבלה. נשאל (במצגת) כיצד אנחנו יכולים/ות לייצר התאמות חינוכיות, לוגיסטיות ומהותיות במרחב הכללי שלנו כדי לייצר מגוון?

נציג תמונות של כמה דוגמאות להתאמות – בין אם לוגיסטיות בפורימונים מונגשים – החל מהמתקנים, ועד לדוכנים, שילוט, פינות שקטות והגעה לארגונים או משפחות מיוחדות בקהילה. וכמובן שימוש בטרקרים במסלולים על מנת להנגישם.

התאמות מהותיות ומבניות – השתלבות שכב"ג משתלב בחנוכה, "הדרכה בקו", שנת שירות שותפה, ועוד..

והתאמות חינוכיות נתייחס לעקרונות העבודה להתאמת פעולה במסע לצופים ככלי להתאמה של פעילות לחניכ/ה ולמאפייניו הייחודיים.

לבסוף, על מנת להבין כיצד עלינו להתנהל במפגש עם חניכים/ות עם מאפיינים מאתגרים או שדורשים התאמות מצידנו, כשאיננו מסתכלים על הלכות של החניכ/ה, אלא על חוסר ההתאמה לסביבה – באיזה אופן הסביבה והפעילות כמו שהיא לא מצליחה לתת מענה לחניכ/ה?

נציג את סדר הפעולות להתאמת הפעילות לחניכים/ות שאנו מזהים/ות שיש להם צורך מסויים ששונה משאר הקבוצה (במצגת).

זמן: 25 דק'.

נספחים: מצגת.

ציוד: אין.

חלק ד' – הסבר ושיתוף

לבסוף נבקש מכל אחד/ת לכתוב פוסט איט ולשתף בדבר אחד שלוקחים/ות מהיחידה לתפקידם/ן בשבט – איך היו רוצים/ות ליישם את הדברים שהעלנו יחד בשבט שלהם/ן? מה תפקידנו ביחס להשתלבות חניכ/ות צמ"ד?

זמן: 15 דק'.

נספחים: מצגת.

ציוד: פוסט איט, עטים.

נספחים:

נספח א':

תכירו את איה 😊

איה היא חניכה חדשה בכיתה ד' בשבט רננים.

איה משתלבת בכיתה קטנה בשכבת הגיל שלה, ובקבוצה עם חברים/ות מהכיתה.

אנו עומדים לצאת למסע משותף הכולל בתוכו את התהליך החינוכי והחברתי שאיה תעבור בכל שנותיה בתנועת הצופים.

נספח ב':

כיתה ד'-ו'

-הכניסה לשבט

-הכרות עם התנועה, הגדוד, הקבוצה, המדריכות.ים

- טיולים שבטיים

- מעברי דרגה ראשונים

- טיולים ראשונים מחוץ לבית עם לינה

דגשים חשובים למדריכה/ ביחס לאתגרים בשנות החניכות:

<כניסה לשבט הדרגתית, רגועה ושקטה בהתחלה, חיבור מוקדם למדריך, חיבור של ההורים גם למרכז/ת הבוגר וגם לצוות הצעיר.

<אם החניכה מכירה מבית ספר אז השתלבות בכיתה ד' יותר קלה, אם החניך מגיע מבית ספר חינוך מיוחד לקבוצה שכבר קיימת צריך לעשות היכרות מעמיקה לאורך זמן, יותר תשומת לב לחניך, הכנסתו לפעילות וסיכום בסופה ועיבודו של החוויה.

<בטיולים צריך חשיפה מוקדמת של התוכנית לחניך הוריו, שיח על צעדים לשילוב המתאים לו ביותר ועיבוד אחרי הטיול לראות מה עבד ומה פחות.

<בטיול ראשון להציע להורים להצטרף, בתקשורת מול הילד.

<<שורה תחתונה>> שיח כל הזמן מול הילד (מה חווה, מה מרגיש, מה עובד ומה לא, מה הקשיים) ומול ההורים.

<שיח עם בית ספר- מורה, מחנכת, יועצת. לראיה הוליסטית של החניכה.

כיתות ז'-ח'

- ערבוב באחוות או קבוצה אחת מאוחדת לרוב

- מעבר לבי"ס חדש

- טיולים הנהגתיים

- הבטחה

- לקיחת חלק משמעותי יותר במפעלים שבטיים כמו פורימון, מחנה קיץ.

דגשים חשובים למדריכ/ה ביחס לאתגרים בשנות החניכות:

<תשומת לב להסתגלות איטית לקבוצה חדשה, והגדוד שהופך להיות יותר משמעותי

<שיח על מעבר לנעורים כבר בסוף שנת ו'

<ערבוב מגדרי, שינוי בתי ספרי- חשיבות גדולה לחיבור עם מדריך, ליצירת היכרות עם הקבוצה, לקשר רציף כדי שהחניך לא יפסק להגיע, שיח פתוח על מענה נכון סביב מיינויות, סביב התמודדויות שונות.

<טיולים גדולים יותר, הנהגתיים- הכנה מראש, חיבור לחניכים ולמדריך

כיתה ט':

- תחילת שנת הקורס

- התנסויות

- אתגר וקורס מסכם

- הכנה לשנות השכב"ג והתפקיד

דגשים חשובים למדריכ/ה ביחס לאתגרים בשנות החניכות:

- התנסויות בגוף הפעילים.

- ליווי יותר צמוד של ההתנסויות, חניכה ומישוב, הבנה משותפת של התפקיד המתאים.

- צוות הדרכה צריך לשים לב ולדאוג למשתלבים בזמן ההתנסויות.

- טיול אתגר מותאם.

- תוכנית פיתוח אישית לקראת הכניסה לשכב"ג.

לאן מוביל המסע בצופים?

תפקידה של תנועת הצופים להקים ולפתח מסגרות חינוכיות ערכיות בכל רחבי הארץ, שבוגריהן יפעלו ליצירת חברת מופת בישראל. לשם כך, החניך יעבור מסע צופי חווייתי, שיחזק ויעמיק את ערכיו ויעצב את זהותו לאור דמות הצופה הבוגר.

דמות הצופה הבוגר/ת

הצופה הבוגר הינו אזרח טוב ומועיל, המקיים הלכה למעשה את מידות הצופה ופועל ברוח ההבטחה הצופית. אהבת הארץ והעם בלבו של הצופה והוא פועל להעמקת הקשר שבין המורשת היהודית לחיים במדינת ישראל. הצופה הבוגר רגיש למצוקות חברתיות, פועל לשינוי ולתיקון החברה, לשמירה על כבוד האדם וחירותו ולשמירה על זכותם של כל פרט וקבוצה. הצופה הבוגר יפעל מתוך סובלנות וקבלת האחר ליצירת מכנה משותף וערכות הדדיות בין שונים-שווים בחברה הישראלית.

נספח ג':

מידע למדריך/ה:

חלוקה של נכות:

IMPAIRMENT = "ליקוי"/"לקות" - אובדן/חסר אב-נורמליות פסיכולוגית, פיסיולוגית, מבנית או תפקודית – למשל פגיעה במנגנון השמיעה באוזן. ליקוי ממשי הנמצא בתוך האדם

* **DISABILITY** " מוגבלות " - התוצאה התפקודית של הלקות. מתבטאת במערכות שונות בגוף - פגיעה במע' התנועה, חרשות. עוד לא לגמרי התוצאה של איך אני רואה את הלקות בשטח (לא תמיד נראה לעין), אבל זה כן ביטוי של הליקוי. <--- יותר פיזית

* **HANDICAP** " נכות " - המשמעות החברתית של הליקוי בידוד חברתי, אבדן עבודה, קשיי תקשורת: החסך של הנכה. למשל בידוד מהחברה השומעת- <--- יותר חברתית-נפשית

מודל ה ICF

בשנת 2001 פרסם ארגון הבריאות העולמי מודל חדש לסיווג של מחלות ותפקוד:

The International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF)

המודל מתמקד באופן שבו אנשים עם מוגבלויות מתמודדים ביום יום ומתפקדים ולא רק באבחנה עצמה. מדובר בשפה אחידה וסטנדרטית.

המודל כולל שלושה תחומים בעלי פוטנציאל השפעה על תפקודי האדם (מזכיר את חלוקת הנכות):

• הרפואי: רשימת מחלות של האדם

• התפקודי: פעילות בחיי היום יום, השתתפות בחיי החברה ובקהילה אליה שייך האדם

• האישי חברתי: כולל גורמים סביבתיים וגורמים אישיותיים

*לפי מודל זה ניתן לסווג רמות תפקוד/נכות.

-ועדות נכויות בעיקר מסתכלות על רפואי ותפקודי ופחות על אישי חברתי

כלומר, השיקום הוא תהליך הוליסטי

עקרונות מהותיים בתהליך השיקום עבור המעבירים- Beatrice Wright

1. כל אדם, באשר הוא, זקוק וראוי לכבוד ועידוד. קיומה של נכות, לא משנה עד כמה היא חמורה, לא פוגעת בזכויות יסוד אלו.

2. הנכסים של האדם (הכישורים, התחביבים, כל מה שיש לו להציע בעולם), צריכים לקבל תשומת לב במאמץ השיקומי. למטופל יש מה להציע לחברה הוא אקטיבי ושותף משמעותי בשיקום.

3. ההשתתפות של אדם בתוכנית השיקום שלו ובהוצאתה לפועל היא חשובה מאוד וצריכה להיות מיושמת עד כמה שניתן

4. האדם אינו מבודד אלא חלק מקהילה, מקבוצה, שברוב המקרים מהווה את המשפחה שלו

5. דרושה גמישות בתהליך השיקום בגלל שכל אדם וכל תהליך שיקומי הוא שונה ומיוחד.

6. גורמים מנבאים המבוססים על מחקר, צריכים להיות מיושמים בזהירות ובהתחשבות במקרים אינדיבידואליים.

7. החשיבות של הנכות מושפעת מהיחס של האדם לעצמו ולפגיעה שלו

8. ההשפעה של הנכות יכולה להיות חמורה או קלה יותר, בהתאם להשפעה הסביבתית

9. החברה עצמה חייבת לחתור לחיים מלאים ושלמים של האנשים בעלי המוגבלויות

10. מידע לגבי זכויותיהם של האנשים עם מוגבלויות חייב להיות מוגש וזמין להם ולבני משפחתם

11. מעורבות של האדם בעל הנכות בחיי החברה והקהילה הינו מרכיב משמעותי בתהליך השיקום

12. בנוסף למגבלות ספציפיות לנכות, אנשים עם מוגבלויות סובלים ממעמד נמוך חברתית

13. אנשים עם מוגבלויות צריכים להיות משולבים בתכנון תוכניות שיקום לאנשים עם מוגבלות דומה

14. לכל שלבי השיקום יש השפעות פיזיות ופסיכולוגיות

15. בתוכנית השיקום חייב להיות שיתוף פעולה בין מקצועי

16. ארגונים של עזרה עצמית הם הכרחיים ותורמים מאוד לתהליך השיקום (מפגשים למציאת זוגיות, בית אקשטיין, פורומים של תמיכה ועידוד עצמאות, נתיבי המשך)

17. מחקר בסיסי יכול לתרום בהבנה של השפעה ותרומה של תהליכי שיקום

18. יש לבחון שוב ושוב את ההשפעה של גורמים פסיכולוגיים על תהליך השיקום

**שמה דגש על הסביבה הטיפולית- שיכירו ויפעלו לפי העקרונות הללו

חינוך פוליטי

שאלה מרכזית: האם מותר לדבר על פוליטיקה בצופים?

מתודה 1- השראה | 30 דק'

- על כל שולחן פזורות כתבות רבות מהתקופה האחרונה.
- כל מנחה שולחן מבקש מהנמצאים סביב השולחן, לבחור כתבה שנראית לו מעניינת ולקרוא אותה.
- לאחר כ 5 דקות ואחרי שכולם קראו את הכתבה שהם בחרו, עורכים סבב קצר:
- במה עוסקת הכתבה והאם אני מסכים או מתנגד למה שכתוב בה? (חשוב: זה סבב קצר ולכן הצגת הכתבה צריכה להיות תמציתית והתשובה לשאלה האם אני מתנגד או תומך, צריכה להיות נטולת הסברים מורכבים)

למדריך.ה: שימו לב כי היחידה אינה העמקה בתוכן פוליטי, כי אם לימוד- איך עושים זאת. החלקים הבאים הם לב היחידה

נספחים, עזרים וציוד: כתבות מהתקופה האחרונה, מצולמות כך שלכל חניכה/זוג תהיה כתבה

מתודה 2- דיון בשאלה | 20 דק'

סבב שאלות:

1. איך התעצבה הדעה שלי? איך ומתי עיצבתי את הדעה שלי בנושא של הכתבה? מה השפיע על עיצוב הדעה? (מה מעצב דעה – ידע? למידה? הורים? חברים?)
2. האם לצופים יש חלק בעיצוב הדעה שלי? אם כן – באיזה אופן? אם לא – האם צריכה להיות לתנועה חלק בעיצוב?

למדריך.ה:

1. דעה ובמיוחד דעה פוליטית, יכולה להתעצב רק במרחב של דעות, תפקידה של תנועת הצופים הוא לספק עבור חניכה את מרחב של הדעות. השאלה שיש לשאול היא איך נכון לעשות? איך מייצרים מרחב דעות ולא מרחב של דעה אחת ספציפית שהיא דעת המחנך?
2. סביר להניח שבדיון תעלה הטענה לפיה התנועה היא תנועה לא/אה - פוליטית ועל כן אסור בתנועה לקיים דיונים פוליטיים. (הדבר נכון בעיקר כאשר הדיון מתקיים עם השכב"ג ופחות עם המרכזים הבוגרים) בשלב זה, זאת ההזדמנות נכון לעשות את ההבחנה הברורה בין תנועה אה-פוליטית לבין תנועה אה-מפלגתית. את ההבחנה נערוך בעזרת השיר של ויסלבה שימברובסקה – הכל פוליטי.

נספחים, עזרים וציוד: ללא

מתודה 3- | 20 דק'

פתיחת השיר "הכל פוליטי".

דיון:

1. מה המסר העיקרי של השיר?

2. למה בעיני הכותבת הכול פוליטי?

3. מהי פוליטיקה בעיניכם?

למדריך.ה: אפשר להביא לדיון את ההגדרה של אייל נווה לפוליטיקה.

"פוליטיקה היא התחום הציבורי המארגן את חיי הכלל באמצעות הפעלת משאבי עוצמה ומימוש אינטרסים של פרטים שונים בחברה. פוליטיקה דמוקרטית מניחה שבחברה דמוקרטית יש להשתמש בכוח פוליטי כתחליף לאלימות, באופן מוגבל ומרוסן, מתוך קבלה מושכלת של פשרות שהן רע במיעוטו ותוך התחשבות בהכרעות הרוב ושמירה על זכויות המיעוט. למעשה פוליטיקה כוללת את כל התחומים שלציבור יש בהם עניין."

נספחים, עזרים וציוד: נספח: שיר הכל פוליטי בחוברת לחניכה.

מתודה 4 – דיון | 20 דק'

איך מדברים פוליטיקה בצופים?

דיון:

- איך נכון לקיים דיון פוליטיים בצופים?
- מדוע החשש שלנו מעיסוק בנושאים פוליטיים?
- איך אפשר להתמודד עם החששות האמיתיים משימוש לרעה בכוח ההשפעה שיש למחנך על חניכיו ?

למדריך.ה:

אחת השאלות החשובות שמדריך צריך לשאול את עצמו בניסיון להתמודד עם השאלה כיצד עליו להימנע משימוש לרעה בכוח ההשפעה שיש לו על חניכיו, הוא ברור עצמי של מטרת הדיון. אם המטרות האמיתיות הן התהליך החינוכי, יצירת מרחב דעות ומתן דוגמה אישית בכל הקשור להבעת דעה, קרוב לוודאי שמדובר בדיון פוליטי ראוי.

יש להדגיש את העובדה כי חינוך פוליטי הוא חשוב לכל החניכים, וראוי כי גם חניכים משתלבים יקחו בו חלק.

פתיחת מסמך העקרונות לעיסוק פוליטי.

דיון:

1. מה דעתכם על העקרונות?
2. לאור העקרונות הללו – האם לדעתכם מותר למדריך לומר את דעתו בזמן דיון?
3. איך לדעתכם, במסגרת תפקידכם, אתם יכולים לקדם חינוך פוליטי בשבט?

נספחים, עזרים וציוד: נספח עקרונות עבודה לעיסוק בתכנים פוליטיים בחוברת לחניכה.

סיכום ההכשרה - באחוות

חלק א' - סיכום הקורס (20 דק'):

נפזר על הקירות דפי עיתון הם מספר משפטים. בכל פעם נבקש מאחד החניכים שלנו לבחור משפט ולספר לנו מה ההמשך מבחינתו.

למדתי המון בקורס על..

לא התחברתי ל..

אחד הדברים המשמעותיים שעברתי היו..

היחידה המוצלחת ביותר הייתה..

לקחתי לעצמי את..

למדתי על עצמי ש..

חשוב לי לעשות בשבט את...

חשוב לי לשנות בשבט את..

גיליתי ש..

המסע בצופים עבורי הוא..

אם איזה תובנה אני יוצאת...

מה גיליתי פה שמאוד חשוב שאעשה / לא אעשה במהלך התפקיד...

למדריכה: בזמן זה יש לכתוב את הנקודות החשובות על מנת שנוכל להיעזר בסיכום לשנה הבאה. יש לוודא כי החניכים וותאינם "שיפוטיים" ונכנסים לדקויות על יחידות ספציפיות, אופן ההדרכה או מתודה מסוימת אם כי מדברים על הלך הרוח הכללי של הקורס עבורם.

חלק ב' - תאום ציפיות וחזון אישי (15 דק'):

נבקש מכל אחד לכתוב 3 משפטים שמהווים עבורו חזון וחלומות לשנה הקרובה (ניתן להביא חומרי יצירה ולעשות בצורה יצירתית אשר תתלה לאחר מכן בשבט עצמו):

1. חלום אישי

2. חלום בהקשר לתפקיד

3. חלום בהקשר לשבט

נשתף האחד את השנייה בדברים שנכתבו.

לאחר מכן, נתאם ציפיות עם בעלי התפקידים השונים ברמת תפקידם:

הגעה והשתתפות במפעלים, הגעה והשתתפות בימי פעילות, ישיבות שכב"ג, לימוד והכשרת חניכי. ות ט על המסע בצופים, דוגמא אישית ואלכוהול, קשר עם ראשי השבט, קשר עם הורים, ועוד....

פורום ט' הנהגתי ראשון- מיהי מדריכת ט' ? חלק ב'

חלק א' - התבוננות- רגעים עם עצמי (10 דק'):

כל אחד יושב עם עצמו, עובר על הפנקס שלו ועל כל ה"רגע עם עצמי" שהיה לו במהלך הקורס ומתוך זה ממלא את הדמות החלולה (ציור) שלו בדברים שלדעתו צריכים למלא אותו.ה כמדריך.ה ט'. חשוב להדגיש להשאיר חלל ריק כלשהו בדמות.

חלק ב' - השראה- דמות המחנך (15 דק'):

מפזרים על הרצפה כרטיסיות ועליהן ציטוטי חינוך, מבקשים מהקבוצה להסתובב בין הכרטיסיות ולבחור אחת שהן התחברו אליה. עושים סבב, כל אחד מספר במה בחר ולמה.

חלק ג' - שיתוף - החלל הריק שבדמות (10 דק'):

מחלקים את המשתתפים לזוגות (בעדיפות לפי צוותים אמיתיים, כאלו שהם יהיו בהם בשבטים). כל זוג / צוות מנהל שיח סביב השאלה: מה הייתי רוצה שימלא את החלל הריק שבדמות שלי? (ואולי בעצם זה הלב של הדמות...)

4- חלומות במגירה (10 דק'):

בחלק זה נעסוק בחיבור בין כל הדברים היפים והחשובים שדיברנו עליהם לבין המציאות בשטח. כל אחד יקבל דף, ועליו יתבקש לכתוב "חלומות במגירה"- 3 עד 5 דברים שהם החלום שלו בתפקיד- דברים תכלס שהיה רוצה לעשות/ לקדם. כדאי מאוד לשתף...

בנוסף, נכתוב מכתב לעצמנו

כל אחד מקבל דף ומעטפה מבויללת. על המעטפה (בצד של הבול!) כותב את שמו ואת הכתובת שלו. בדף מתבקשים לכתוב מכתב לעצמם בעוד 11 חודשים, כשהם מדריכי.ות ט' מנוסים העומדים בפתחם של מפעלי הקיץ.

ציוד: מעטפות מבויללות כמספר החניכים, דפי A4, עטים, כרטיסיות ציטוטי חינוך.

טבלת עזרים להדפסה/נספחים שצריך להכין:

שם הפעולה	צילומים	עזרים \ ציוד \ נספחים
הכרות ותאום ציפיות	לו"ז הקורס	כלי כתיבה- עטים, דפים, קופסה לשים פתקים ציוד למשחקי פתיחה ניירות עיתון- 4 טוש אדום וטוש ירוק חוברות לחניך כמס' החניכים
מיהו'י מדריך.ת ט' ? חלק א'	כרטיסיות עם תחומים- 5 נספחים להדפסה, אחד לאחוזה	דפי A4 עטים דפי A3 להדבקת כרטיסיות (גרף)
מדריך.ת ט' כחונך.ת ומלווה	הגדרות להדפסה + תמונות נספחים-שלט "בקדמת הבמה" ושלט "מאחורי הקלעים"	ניירות עיתון טושים
חשיבות הקבוצה הקטנה	נספח להדפסה כפול מספר החניכים	ניירות עיתון כלי כתיבה מחצלות, מוזיקה רגועה, הכנת החדר
בניית תוואי מסלול		נספחים מתוך חוברת לחניך.ה- לו"ז שלד + שלבי בניית קבוצה
חשיבות משימת המסלול	3 נספחים להדפסה- חשיבות משימת מסלול. 1 לאחוזה.	
כיצד מחנכים.ות מחנכים.ות?		לוח מחיק וטוש ללוח
קשר מדריך.ה חניך.ה	עזר 1 להדפסה לאחוזה- קשר מדריך חניך	לוח מחיק וטוש ללוח
מיהו'מיהו מדריך.ת ט'- חלק ב'	עזר להדפסה 1 לאחוזה	מעטפות מבויללות עטים ודפי 4A למכתב לעצמי

